

T.C.
ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

MASKE TAKMA TAKMAMA GERÇEĞİNİN PSİKODİNAMİK TANI
AÇISINDAN ELE ALINMASI

TEZ

HAZIRLAYAN
DERYA AKGÜL KÖROĞLU

ANTALYA- 2022

T.C.
ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

MASKE TAKMA TAKMAMA GERÇEĞİNİN PSİKODİNAMİK TANI
AÇISINDAN ELE ALINMASI

TEZ

HAZIRLAYAN

DERYA AKGÜL KÖROĞLU

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. MEHMET YUMRU

ANTALYA- 2022

ONAY/BİLDİRİM FORMU

ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Derya Akgül Köroğlu' na ait "Maske Takma Takmama Gerçeğinin Psikodinamik Açıdan Ele Alınması" adlı bu tez çalışması Tez Kurulumuz tarafından PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI/ KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI tezi olarak (oybirliği / oyçokluğu) ile kabul edilmiştir.

Akademik Ünvanı, Adı ve Soyadı İmzası

Danışman : Prof. Dr. Mehmet YUMRU

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Cumhuriyet AVCİL

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Fatma Mahperi ULUYOL.....

Enstitü Müdürü :

Tez Sınavı Tarihi :

Tez Teslim Tarihi:

ÖNSÖZ

Antalya Bilim Üniversitesi, Klinik Psikoloji yüksek lisans tezi olarak hazırlamış olduğumuz bu çalışma, COVID-19 pandemisinde maske kullanım tutumlarının psikodinamik açıdan ele alınmasını içermektedir. Bu çalışmada tez sürecimde bana destek olan tez danışmanım Sn. Prof. Dr. Mehmet Yumru'ya şükranlarımı sunuyorum. Tezin çeşitli aşamalarında desteğini esirgemeyen Prof. Dr. Sema Barlas ve Dr. Oğuzhan Herdi hocalarıma çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca klinik psikolog olma hayalimde şansım olduğu için, yüksek lisans eğitimim boyunca ve tez yazma sürecimde bana çalışma fırsatı verdiği için canım oğlum Can'a ve bu günlerde tüm özveriyle benden desteğini esirgemeyen anneme gönülden teşekkür ediyorum.

.... / / 20

Derya Akgül Köroğlu

İmzası

ÖZET

Bu çalışmada, COVID-19 pandemisinde, farklı sosyodemografik özelliklerin, COVID-19 ile ilgili değişkenlerin ve psikodinamik kuram çerçevesinde kişilik organizasyonunun maske kullanım tutumları üzerindeki etkileri araştırılmak istenmiştir ve dört boyut oluşturulmuştur. Bunlar; Kullanım, Uyarı, Zorunluluk ve İnanç. Çalışmamızda maske kullanım tutumlarının psikodinamik tanı açısından ele alınışında; Otto Kernberg ve ekibinin dinamik ekolde çalışan klinisyenlere kişilik organizasyonunu değerlendirmekte yol gösterici olabilmesi için geliştirdiği Kişilik Organizasyonları Envanteri (IPO) kullanılmıştır. Örneklemi, 18-65 yaş arası 425 katılımcı oluşturmuştur. Veriler Demografik Bilgi Formu, Maske Kullanım Tutumları Formu ve Kişilik Organizasyonu Envanteri (KOREN) kullanılarak toplanmıştır. Analizler, IBM SPSS programı kullanılarak yürütülmüştür. İki grubun sayısal verileri arasındaki farkın analizinde veriler normal dağılıma uymadığı için Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. Ardından maske takmada etkili bağımsız risk faktörlerini belirlemek için Çok Değişkenli İkili Lojistik Regresyon Analizi yapılmıştır. Maske kullanım tutumlarından maske takmayanları uyarma (Uyarı) değişkeni ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Kadınların, erkeklere göre daha fazla maske takmayanları uyarma eğiliminde olduğu görülmüştür. Yükseköğretim düzeyi ile maske kullanım tutumlarından İnanç değişkeni arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Yaşadığı evde risk grubundan yakınları olan katılımcıların maske kullanmayanları uyarma hissi eğilimi risk grubundan yakınları olmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Maskenin koruyuculuğuna inanmayan katılımcıların gerçeklik testi skoru maskenin koruyuculuğuna inanan katılımcıların skorundan istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen bulgular mevcut literatür ışığında tartışılmıştır. Son olarak araştırmanın sınırlılıkları ve öneriler aktarılmıştır.

Anahtar kelimeler: Maske, kişilik organizasyonları, ilkel savunmalar, kimlik difüzyonu, gerçeklik testi

ABSTRACT

In this study, it was aimed to investigate the effects of different sociodemographic characteristics, variables related to COVID-19 and personality organization on mask use attitudes within the framework of psychodynamic theory in the COVID-19 pandemic and four dimensions were created. These; Use, Warning, Obligation and Belief. In our study, in the evaluation of mask usage attitudes in terms of psychodynamic diagnosis; The Personality Organizations Inventory (IPO) developed by Otto Kernberg and his team to guide clinicians working in the dynamic school in evaluating personality organization was used. The sample consisted of 425 participants aged 18-65 years. The data were collected using the Demographic Information Form, the Mask Use Attitudes Form and the Personality Organization Inventory (KOREN). The analyses were conducted using IBM SPSS program. In the analysis of the difference between the numerical data of the two groups, the Mann-Whitney U Test was used because the data did not fit the normal distribution. Multivariate Dual Logistic Regression Analysis was then performed to determine the independent risk factors effective in mask wearing. A statistically significant relationship was found between gender and the warning (Warning) variable of those who did not wear masks from mask use attitudes. It has been observed that women tend to warn those who do not wear masks more than men. A positive relationship was found between the level of higher education and the Belief variable from mask use attitudes. The tendency of the participants who have relatives from the risk group in the house where they live to warn those who do not use masks was higher than those who did not have relatives from the risk group. The reality test score of the participants who did not believe in the protection of the mask was found to be statistically significantly higher than the score of the participants who believed in the protection of the mask. The findings of the study are discussed in the light of the existing literature. Finally, the limitations of the research and the recommendations were conveyed.

Keywords: Mask, personality organizations, primitive defenses, identity diffusion, reality test

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	1
1.2. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	1
1.3. Araştırmanın Varsayımları.....	2
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	3
2.1. COVID- 19 Pandemisi.....	3
2.2. Maske.....	4
2.3. Persona =Maske.....	4
2.4. Tıpta Maskenin Tarihi.....	5
2.5. Psikodinamik Yaklaşım.....	6
2.5.1. Nesne İlişkileri Kuramı.....	6
2.5.2. Otto Kernberg’e göre Nesne İlişkileri Kuramı.....	7
2.5.3. Kişilik Organizasyonu Düzeyleri.....	9
2.5.4. Kişilik Organizasyonu Belirleyici Ölçütleri.....	9

2.5.3.1. <i>Kimlik Bütünlüğü</i>	9
2.5.3.2. <i>Savunma Mekanizmaları</i>	10
2.5.3.3. <i>Gerçeklik Değerlendirmesi</i>	11
2.6. <i>Lacanyen Psikanalitik Kuram</i>	11
2.7. <i>Demografik özellikler ve Koruyucu Önlemler ile ilgili Araştırmalar</i> ...14	
2.8. <i>Kişilik Özellikleri ve Koruyucu Önlemler İle İlgili Araştırmalar</i>	15
3. YÖNTEM	16
3.1. <i>Evren ve Örneklem</i>	16
3.3. <i>Veri Toplama Araçları</i>	17
3.4. <i>Verilerin Analizi</i>	18
4. BULGULAR	22
4.1. <i>Araştırmaya Katılan Bireylerin Tanımlayıcı İstatistikleri</i>	22
4.2. <i>Araştırmadaki Ana Değişkenlere İlişkin Tanımlayıcı Özellikler</i>	23
4.3. <i>Sosyodemografik Özellikler İle Maske Kullanım Tutumları Arasında Tek Değişkenli Analiz İstatistikleri</i>	25
4.4. <i>COVID-19 İle İlgili Değişkenler ve Maske Kullanım Tutumları Arasında Tek Değişkenli Analiz İstatistikleri</i>	26
4.5. <i>Maske Kullanım Tutumları ve Kişilik Organizasyon Envanteri (IPO) Arasındaki İlişki</i>	28
4.6. <i>Maskenin Koruyuculuğuna İnanma Üzerinde Etkili Bağımsız Risk Faktörlerinin Belirlenmesinde Çok Değişkenli İkili Regresyon Analizi</i>	28
5. TARTIŞMA	30
5.1. <i>Demografik Özelliklerin Maske Takma Davranışı Üzerindeki Etkisi</i> ...31	

5.2. Psikodinamik Tanı Ölçütlerinin Maske Takma Davranışı Üzerindeki Etkisi	32
6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER	35
7. KAYNAKÇA.....	37
8. EKLER.....	45
9. ÖZGEÇMİŞ.....	55

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Sosyodemografik Özelliklerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler	23
Tablo 2. COVID-19 İle İlişkili Değişkenler ve Maske Kullanım Tutumlarına Ait Tanımlayıcı İstatistikler.....	24
Tablo 3. Kişilik Organizasyon Envanteri(KOE) Puanları Tanımlayıcı İstatistikler.....	24
Tablo 4. Sosyodemografik Özellikler ve Maske Kullanım Tutumları Arasındaki İlişkiler	25
Tablo 5. COVID-19 ile ilgili Değişkenler ve Maske Kullanım Tutumları Arasındaki İlişkiler	27
Tablo 6. Maske Kullanım Tutumları ve Kişilik Organizasyon Envanteri (IPO) Arasındaki İlişki	28
Tablo 7. Maskenin koruyuculuğuna inanma üzerinde etkili bağımsız risk faktörlerinin belirlenmesinde İkili Lojistik Regresyon Analizi.....	29

KISALTMALAR LİSTESİ

DSÖ :Dünya Sağlık Örgütü

GT : Gerçeklik Testi

KOREN : Kişilik Organizasyonları Envanteri

KOE : Kişilik Organizasyon Envanteri

KD : Kimlik Difüzyonu

Maske T. :Maske soruları toplam puanı

O : Ortalama

PS : Primitif Savunmalar

SS : Standart Sapma

1. GİRİŞ

Bu araştırmada, COVID- 19 pandemisinde, uygulamaya konulan koruyucu önlemlerden maske kullanım tutumlarının psikodinamik açıdan incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamızda maske kullanım tutumlarının psikodinamik tanı açısından ele alınışında; psikodinamik ekolün nesne ilişkileri kuramı tarafında; Otto Kernberg ve ekibinin geliştirdiği, dinamik ekolde çalışan klinisyenlere yol gösterici olabilecek; kişilik organizasyonunu değerlendirmek için geliştirdiği Kişilik Organizasyonları Envanteri (IPO) kullanılmıştır. Bu ölçekte, ilkel psikolojik savunmalar, gerçeği değerlendirme ve kişilik karmaşası olmak üzere üç özellik değerlendirilmektedir.

Bu doğrultuda maske kullanım tutumları (Kullanım, Uyarı, Zorunluluk, İnanç) ile psikodinamik tanı çerçevesinde; ölçeğin alt boyutlarını oluşturan ilkel psikolojik savunmalar, gerçeği değerlendirme ve kişilik karmaşası arasındaki ilişki incelenmiştir. Böylece maske kullanım tutumlarının bahsedilen değerışkenlere göre nasıl farklılaştığının araştırılıp anlaşılması hedeflenmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bugüne kadar kısa süreli ya da istisnai durumlarda kullanılmış olan maske, COVID- 19 pandemisiyle birlikte oldukça yaygın bir oranda kullanılır olmuştur. Ve bireysel bir tutum olarak kendini virüsten korumanın, başkalarına bulaştırmama çabasının başlıca aracısı olmuş durumdadır.

Pandemide maske kullanımının zorunlu hale gelmesiyle birlikte uygulama konusunda kişilerarası farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bazı bireylerin koruyucu önlemleri uygulamayı önemsemediği ve kendilerinin ve başkalarının hayatlarını da tehlikeye atabildikleri görülmektedir. Buradan hareketle, koruyucu önlemleri uygulama davranışının bireyden bireye değerıştiği görülmektedir.

COVID-19 pandemisinin simgesi haline gelen maskenin uygulamasındaki bu kişisel farklılıkları psikodinamik açıdan değerlendirmek merakıyla yola çıkmıştır.

Ayrıca Türkiye’de psikodinamik bir bakışla maske kullanım tutumunun ilişkisini araştıran mevcut bir çalışmanın olmadığı görülmüştür.

1.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırmanın katılımcı sayısı ilk sınırlılığıdır.
- Verilerin analizi, kullanılan istatistiki yöntemlerle sınırlıdır.
- Araştırmanın çevrimiçi anket yöntemiyle ölçülüyor olması sınırlılıklarından biridir.
- Araştırma, Türkiye’de yaşayan 18-65 yaş aralığındaki kişilerle sınırlıdır.

1.3. Araştırmanın Varsayımları

İlk varsayımımız maske kullanım tutumlarına Evet diyen katılımcıların; kişilik organizasyon ölçütlerinden primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi ile negatif yönde ilişkili olması beklenilmektedir.

İkinci varsayımımız maske kullanım tutumlarına Hayır diyen katılımcıların; kişilik organizasyon ölçütlerinden primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi ile pozitif yönde ilişkili olması beklenilmektedir.

Hipotezler

- Maske kullanım tutumlarına Evet diyen katılımcılar ile primitif savunmalar puanı arasında istatistiki olarak anlamlı düzeyde negatif bir ilişki vardır.
- Maske kullanım tutumlarına Evet diyen katılımcılar ile gerçeklik testi puanı arasında istatistiki olarak anlamlı düzeyde negatif bir ilişki vardır.
- Maske kullanım tutumlarına Evet diyen katılımcıların ile kimlik difüzyonu puanı arasında istatistiki olarak anlamlı düzeyde negatif bir ilişki vardır.

- Risk grubunda olma ile Maske kullanım tutumları arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki vardır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. COVID- 19 Pandemisi

İnsanlık tarihine bakıldığında milattan önceye kadar dayanan, sayısız ölümlerin ve sağlık sorunlarının yaşanmasına sebep olan salgınların olduğu bilinmektedir (Aslan, 2020). Dünya üzerinde yaşanan birçok salgın gibi COVID-19 virüsü de milyonlarca insanın hastalanmasına ve ölümüne sebep olmuştur. COVID-19 virüsü; 2019 yılının sonunda Çin’de ortaya çıkıp 2020 yılı mart ayından itibaren hızla tüm dünyaya yayılmış ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) küresel bir salgın yani “pandemi” olarak ilan etmiştir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020; Erişim tarihi: 08/05/2022).

Tüm dünyada şu an itibariyle 500 milyondan fazla onaylanmış COVID-19 vakası ve 6 milyondan fazla ölüm olduğu bildirilmiştir (COVID19.who.int, 2022; Erişim Tarihi: 08.05.2022). Türkiye’de ise şu an itibariyle 14 milyondan fazla onaylanmış vaka ve 97 bin ’den fazla ölüm olduğu bildirilmiştir (COVID19.saglik.gov.tr, 2022; Erişim tarihi: 08/05/2022).

COVID-19, hasta kişilerden öksürme hapşırma ile saçılan damlacıkların solunmasıyla, saçılan damlacıklara temas edilmesiyle ve sonrasında ellerin ağız, burun veya gözle temasıyla bulaşmaktadır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020; Batirel, 2020). Salgın başladığı zamanlarda spesifik bir ilaç tedavisinin bulunmaması ve aşı çalışmalarının halen devam ediyor olması nedeniyle yayılımı önlemek için ilaç dışı koruyucu önlemlerin uygulanması daha büyük önem taşır olmuştur (Lunn vd., 2020). DSÖ ve T.C. Sağlık Bakanlığı hastalığın bulaşmasının önlenmesinde sosyal mesafeyi korumak, kalabalıklardan uzak durmak, elleri sık sık yıkamak, maske takmak gibi koruyucu yöntemler önermiş ve halkı bilgilendirmişlerdir (WHO, 2021; T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020).

İlaç dışı önlemlerden biri olan yüz maskesinin, salgının ilk başladığı zamanlarda yalnızca hastalar ve hastaya bakım veren kişiler tarafından kullanılması önerilmiştir. Ancak hasta kişi sayısının giderek artması, hastalığın hızla yayılması, sosyal mesafenin sağlanamaması ve asemptomatik kişilerin de bulaştırıcılığının

olması sebebiyle genel toplumda maske takılmasının daha geniş kitleleri korumanın etkili bir yolu olduğu sağlık kuruluşlarınca söylenmiş ve kalabalık ortamlarda da sürekli maske takılması önerilmiştir (Batirel, 2020; VahidBabaahmedi vd, 2021).

Pandemide maske kullanımının zorunlu hale gelmesiyle birlikte uygulama konusunda kişilerarası farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bazı bireylerin koruyucu önlemleri uygulamayı önemsemediği ve kendilerinin ve başkalarının hayatlarını da tehlikeye atabildikleri görölmektedir (Kamate vd., 2010). Buradan hareketle, koruyucu önlemleri uygulama davranışının bireyden bireye değiştiği görölmektedir (Aschwanden vd., 2020).

2.2. Maske

Sözlük anlamına bakıldığında “Maske” kelimesinin var olan farklı anlamlarının hepsinde ortak olan yüz ile ilgili olmasıdır. Maske genel anlamıyla yüzü gizlemek veya korumak için yüze geçirilen yapma bir yüz veya sürölen bir şeydir. Mecazen ve ruh bilimi açasından da gerçek duyguları gizleyen aldaticı görünüş veya kişinin kendisine ve çevresine takındığı rol anlamlarını taşımaktadır (<https://sozluk.gov.tr>; Erişim tarihi: 05/2022)

Pandemi salgınıyla birlikte ise maske yukarıda bahsi edilen anlamların dışında koruyucu ve tıbbi yanı ile birlikte anılır olmuştur.

2.3. Persona =Maske

Maskeler, kişinin kimliğini gizlemek, değiştirmek ya da bir nesnenin arkasındaki “kişiyi” dönüştürme özelliğine sahiptir. Maske yüzümüzü korumaktan çok daha fazlasını yapmaktadır (Demircioğlu, 2015).

Jung persona (kişilik) kavramını, insanın dış dünyaya karşı taktığı, sosyal dünyadaki yetişkin yaşamına uyum sağlayabilmesi için gerekli olan sosyal maske olarak tanımlamaktadır (Geçtan, 1996). Persona dış dünya ile ilgili olup, bir

toplumda insanın nasıl yer alması gerektiğinin uzlaşıldığı bir konudur (Demircioğlu, 2015).

Persona sözcüğünün ilk anlamının “maske” olması; herkesin farklı yer farklı zamanlarda belli bir rol sergilediği gerçeğinin kabulüdür. Bir anlamda maske hakiki benlik, olmak istenen haldir. Bu dünyaya birey olarak gelinir, kişilik kazanılır ve birer kişi olunur. Yani insanın birey olması maske takmasıyla gerçekleşmektedir (Kaya, 2020).

Pierre Bourdieu, insanın toplumsallaşma sürecinde, yaşanılan sosyal deneyimlerin kişinin kimliğini tanımlayan maskelere dönüştüğüne değinmektedir. Çocukluktan itibaren kişi yaşadığı deneyimlerle hem kendisine dair algısını şekillendirmekte hem de belli bir gruba ait kalabilmek için bu algıyı sürekli yenilemektedir (Demircioğlu, 2015).

COVID-19 pandemisiyle birlikte insanların; hem yaşamda kalmak için hem de salgının yayılmasını önlemek için üstlenmesi gereken sorumluluklar doğmuştur. İnsanın sorumluluk sahibi bir varlık olduğunun evrensel kabulüyle diğer insanlardan ayrı olmayı seçmesi gerekmiştir. Burada yaşamda kalmak isteyen insan, kurallara ne kadar uyarsa karşısındaki insanların da hayatta kalmasını sağlamış olacaktır (Yılmaz, 2020).

2.4. Tıpta Maskenin Tarihi

Tarihsel süreçte bakıldığında Roma döneminde insanların boya olarak kullanılan zinober taşıni ezerken çıkan tozdan etkilenmemek için ağız ve burunlarını bir örtüyle kapattıkları bilinmektedir. Maskenin tarihteki ilk örneklerinden bir diğeri de İtalyan Kaşif Marco Polo'nun kayıtlarında rastlanan kullanımıdır. Çin imparatorunun hizmetkarları yemeği servis ederken nefeslerinin yemeğin tadını, kokusunu bozmaması için ağızlarını bir eşarpla kapatmışlardır (<https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/cerrahi-maskenin-icadi>; Erişim tarihi: 11/05/2022).

Avrupa'da milyonlarca insanın ölümüne sebep olan veba salgınları 14. yüzyılda başlayıp birkaç asır daha devam etmiştir. 1600'lü yıllarda vebanın

çöplüklerden ve bataklıklardan yayıldığına inanan veba doktorları, içerisinde güzel kokulu bitkiler doldurdukları kuş gagası maskeleri kullanmışlardır. 1800'lü yılların ikinci yarısında; mikropların solunan havadan damlacıklar yoluyla yayıldığı kanıtlanmış, doktorların ameliyata maske ile girmesi önerilmiştir. Cerrahi maskenin yayılmasında katkısı olan Dr. Wu- Lien-Teh Çin sınırlarında ortaya çıkan veba salgınının solunum yoluyla yayıldığını belirlemiş ve havayı filtreleyen maskeler yapmıştır. Dr. Wu'nun maskesi veba salgının bitmesine katkı sağlamıştır. 1918 İspanyol gribi pandemisiyle beraber maskeler; hastane dışında kullanılmaya başlanmış, bazı ülkelerde kapalı ortamlarda maske takılması zorunlu hale gelmiştir (<https://tarihdergi.com/yuzunu-ortmeyen-toprakla-ortuldu>;Erişim tarihi: 09/05/2022).

Geçmişten günümüze kullanılagelen maske esas olarak doktoru değil hastayı korumak için tasarlanmıştır. ABD Ulusal Bilimler Akademisi; maskenin, kullanan kişiyi solunum tehlikelerinden korumak için değil, diğerlerini korumak için kullanıldığını söylemektedir (<https://www.derintarih.com/esyanin-kalbi/maskeler-ve-illetler>; Erişim tarihi: 05/2022).

2.5. Psikodinamik Yaklaşım

2.5.1. Nesne İlişkileri Kuramı

Psikanalitik temelli bir yaklaşım olan nesne ilişkileri kuramı bilimsel çevrelerce iyi tanınan ve kabul gören bir kuram olmuştur. Klein, Fairbairn, Guntrip, Winnicott, Otto Kernberg, Kohut ve Bolwby gibi önemli araştırmacıların kuramları nesne ilişkileri çatısı altında sınıflandırılmaktadır. Araştırmacıların kuramları arasında farklılıklar olsa da, üzerinde durdukları en temel konu bebeğin dünyaya diğer insanlarla ilişki kurmaya yönelik bir dürtüyle geldiği ve kendisine bakım veren kişi (genellikle anne) ile ilişki kurabilmek için uyum becerileriyle donanımlanmış olduğudur (Uluç, Tüzün, Haseldan ve Erbaş, 2015).

İkinci kuşak psikanalistler arasında nesne ilişkileri kuramını bütünüyle sahiplenen ilk analist Melanie Klein olmuştur (Houzel, 2020.(57-71)). Klein'in kuramının temelinde, en erken dönemden başladığını söylediği nesne ilişkileri yatmaktadır (Tura, 2005). M. Klein çalışmalarında, çocuğun ilk nesnesi olan anneyle

ve annenin memesiyle olan ilişkisine büyük önem vermektedir. Klein'a göre eğer her şey yolunda gider ve doyurucu memeyle fiziksel ve zihinsel yakınlık sağlanırsa, bu ilk nesne güvenli bir şekilde ben'de yer alabilir, doğum öncesi yitirilmiş olan anne – bebek birliği ve bununla beraber güven duygusu yeniden kurulmuş olur. Ve gelişim için olumlu bir temel atılmış olur (Klein, 1957).

Yaşamın başladığı ilk 3-4 aylık dönemine Klein “paranoid-şizoid konum” adını vermektedir. Klein bu dönemde benin, henüz sentez ve bütünleştirme yapamadığını söylemektedir. Bu evrede bölme ve yansıtımlı özdeşim, kullanılan iki önemli ilkel savunma mekanizmasıdır. Çocuk bölme ile iyi içsel nesneyi kötülerden arındırır. Yansıtımlı özdeşleşme ile ben, saldırgan yanlarından birini, üzerinde hakimiyet sağlamak için nesneye yansıtır. Buradan zulme uğrama kaygısı türer (Tura, 2005).

Paranoid-şizoid konumun arkasına Klein “depresif konumu” yerleştirir. Gelişimin 4. aylarına denk gelen dönemde bebek, nesnenin bölünmüş parçalarını bütünleştirir. Saldırgan duygular beslenen anne ile sevilen anne aynı kişide bütünleşir ve daha gerçekçi bir tanıma kavuşur (Tura, 2005). Depresif konuma ulaşan bebeğin; saldırganlığının sevilen nesneyi tahrip edebileceğine dair depresif kaygı oluşur (Tura, 2005). Depresif kaygı bebekte suçluluk duygusuna neden olur. Suçluluk duygusundan da acıma, pişmanlık ve onarım duyguları doğar. Şimdi bütün ve ayrılmış nesnelere ile kurulan ilişki ve içe atımı depresif bir üstbenliğin inşa olmasını sağlar. İyi bir üstbenliğin oluşması, depresif konumdaki gerçek ve bütünleşmiş nesnenin içe atımıyla mümkün olur. Bu üstbenlik arkaik üstbenlikteki acımasız yanı azaltır ve yumuşatır (Habip, 2009).

2.5.2. Otto Kernberg'e göre Nesne İlişkileri Kuramı

Çok sayıda kuramcının katkısıyla oluşan nesne ilişkileri kuramı; insanın çevresi ile kurduğu ilişki ve etkileşimlerle içselleştirme, özdeşleşme, içe yansıtma ve ben-kimliğine ulaşma süreçlerini odağına almaktadır (Öğünç ve Eren, 2012).

Nesne İlişkileri Kuramı'nın günümüz temsilcilerinden Otto Kernberg; Klein'in paranoid-şizoid konumdan, depresif konuma geçen nesne ilişkileri kuramını

bağlanma kuramı, ego psikolojisi, biyolojik ve duygusal yapıyla birleştirilerek daha modern bir kuram haline getirmiştir (Pulat, 2019).

Otto Kernberg' in gelişim modelinde; normal otizm denilen ilk bir ayda bebek, kendini anneden ayrı bir varlık olarak görmemektedir. Henüz zıt duygularını bütünleştiremeyen bebekte; iyi (haz veren) ve kötü (saldırgan) olarak ayrılan iki kendilik-nesne temsili bulunmaktadır. Bölme mekanizması bu evrede işlevseldir. İlerleyen dönemlerde, bireyin kendilik ve nesne temsilleri ayrışmaya başlar ve bir sonraki aşamada zıt duygular bütünleştirilerek, iyi-kötü kendilik ve iyi-kötü nesne temsillerinin bütün olması beklenir. Bu bütünleşmiş temsiller, içselleştirilmiş nesne ilişkilerini oluşturur. Normal bir gelişimde, başlangıçta bölme mekanizması işlevsel iken; sonrasında yerini bütünlüklü kendilik ve nesne temsillerine bırakmaktadır (Epözdemir, 2014).

Otto Kernberg'e göre içsel nesne ilişkileri; ilk ötekilerle kurulan, duygusal yatırımın olduğu etkileşimlerle kurulmaktadır. İçsel nesne ilişkileri, temel psikolojik yapıları oluşturur. Otto Kernberg; içsel nesne ilişkileri gruplarının örgütlenip daha yüksek düzeyli psikolojik yapıları oluşturduğunu söyler. Kişinin kendisine ve ilk ötekine dair algısını oluşturan kimlik; Otto Kernberg' in üzerinde önemle durduğu yüksek düzeyli psikolojik yapıdır (Calıgor, Otto Kernberg and Clarkın, 2019). Otto Kernberg, nesne ilişkilerinin niteliğinin büyük oranda kimlik bütünlüğüne dayandığını ve bunun hastanın kendisi ve ötekiler kavramlarının zamansal sürekliliğini de içerdiğini belirtmektedir (Öğünç ve Eren, 2012).

Otto Kernberg normal kimlik gelişimi ile patolojik kimlik gelişimini karşılaştırırken kimlik dağınıklığı sendromundan bahsetmektedir. Normal kimlikte içsel nesne ilişkileri tutarlı bir kendilik algısı oluşturacak şekilde bütünleşmiş iken; kimlik dağınıklığında bütünleşmemiştir. Normal kimlikte, önemli ötekilerin farklı yönlerini bir araya getirerek tutarlı bütün bir imge oluşturabilirken, kimlik dağınıklığı olan kişinin önemli ötekileri algılaması parçalı ve bütünleşmemiştir (Calıgor, Otto Kernberg and Clarkın , 2019).

Otto Kernberg; erken dönem deneyimler sonucunda şekillenen kişilik örgütlenmesini psikoanalitik kuram temelinde nevrotik, sınır ve psikotik olarak üç sınıfa ayırmış ve bu sınıflandırmayı, gerçeği değerlendirme, kimlik bütünlüğü ve

savunma mekanizmalarının düzeyine göre yapmıştır (Epözdemir, 2014; Taymur,İ. ve Türkçapar,M.H., 2012). Buna göre, psikotik kişilik organizasyonu olan kişiler; gerçeklikle bağlantısı tamamen kopmuş, kendilik ve nesne arasındaki sınırların bulanıklaştığı ve kimlik bütünlüğü olmayan; sınır kişilik örgütlenmesine sahip hastalar ise gerçeği değerlendirme yetisi görece korunmuş ancak kimlik karmaşası yaşayan alt düzey savunma mekanizmalarını kullanan kişilerdir. Buna karşın, gerçeği değerlendirme yetisi tam ve kimlik bütünlüğü olan nevrotik kişilik örgütlenmesine sahip kişilerde ise üst düzey savunma mekanizmalarının kullanımı görülmektedir (Epözdemir, 2014).

2.5.3. Kişilik Organizasyonu Düzeyleri

Kişilik organizasyonu kavramı, Otto Kernberg' in nesne ilişkileri teorisi çerçevesine dayanmaktadır (Sagstetter, Ohse and Kampe, 2021). Otto Kernberg (1984), patolojik kişilik örgütlenmelerini ayırt edebilmek için kimlik bütünlüğü, savunma mekanizmaları ve gerçeği değerlendirme yetisine odaklanmıştır (Tura, 2005). Bu doğrultuda kişilik patolojileri nevrotik, sınır ve psikotik kişilik yapılanması olarak sınıflandırılmaktadır. Nevrotik, psikotik ve sınır kişilik yapılanmaları şu şekilde ayırt edilebilir. Nevrotik kişilik organizasyonu; kimlik bütünlüğünün yüksek düzeyde olduğu, savunma mekanizmalarından bastırmayı ve olgun savunmaları baskın olarak kullandığı ve gerçekliği değerlendirme yetisinin korunduğu kişilik organizasyonudur (Tura, 2005; Sagstetter vd., 2021). Sınır kişilik organizasyonu; kimlik difüzyonunun var olduğu, savunmalar olarak bölme ve ilkel savunma mekanizmalarının ağırlıklı kullanıldığı ve gerçekliği değerlendirme yetisinin korunduğu kişilik yapılanmasıdır (Tura, 1995; Sagstetter vd., 2021). Psikotik kişilik organizasyonu; kimlik difüzyonunun olduğu, ilkel savunma mekanizmalarının ağırlıkta kullanıldığı ve gerçekliğin yitirilmiş olduğu kişilik yapılanmasıdır (Tura, 2005; Sagstetter vd., 2021).

2.5.4. Kişilik Organizasyonu Belirleyici Ölçütleri

Bu bölümde kişilik organizasyonuna karar verilirken; Otto Kernberg' in patolojik kişilik örgütlenmelerini ayırt etme ölçütleri; kimlik bütünlüğü, savunma mekanizmaları ve gerçekliği değerlendirme yetisine ilişkin kuramsal bilgiler aktarılmıştır.

2.5.4.1. Kimlik Bütünlüğü

Nispeten daha sağlıklı karaktere sahip olan kişiler için bütünleşmiş bir kimlik duygusuna sahip oldukları söylenebilir (McWilliams, 2020). Kimlik bütünlüğü; kendilik ve nesne tasarımlarının bütünleşmiş, kararlı ve tutarlı olduğu anlamına gelir. Kişinin kendi hakkındaki kanaati bütünlüklü ve kararlıdır (Şahin, 2009). Kimlik bütünlüğü olan kişilerin kendilerini ve diğerlerini anlatmaları istendiğinde tutarlı anlatımlarda bulunabildikleri, kendilerini ve ötekileri anlatabilmek için zorlanmadan ihtiyaçları olan kelimeleri bulabildikleri görülmektedir (McWilliams, 2020). Otto Kernberg'e göre bütünleşmiş bir kimliğin tam karşıtı kimlik dağınıklığı; kendilik ve ötekiler kavramının bütünleşmemiş olması anlamını taşır. Kimlik dağınıklığında iyi ve kötü nesne ilişkileri bütünleşmemiş, özellikle çocukluk yıllarında yaşanan olumlu ve olumsuz ilişkilerden edinilen kendilik ve öteki kavramları birbirinden ayrılmıştır. Kimlik dağınıklığı olan kişi duygu, düşünce ve davranış açısından tutarlı bir kişilik sergileyemez, ilişkilerinde empatik, sıcak ve sabitlik özellikleri taşımaz (Tura, 2005). Kimlik difüzyonuna sahip kişilerin kendilerini ve diğerlerini anlatmaları gerektiğinde doğru kelimeleri bulmakta zorlandıkları ve ayrıntıdan yoksun şekilde anlattıkları belirtilmiştir (McWilliams, 2020).

2.5.4.2. Savunma Mekanizmaları

A. Freud, savunma mekanizmalarını; benin istenmeyen ve kaygı yaratan durumlardan uzaklaşmasını sağlayan ve dürtüsel duygu, davranış ve istekler üzerinde kontrolünün olmasını sağlayan psikolojik araçlar olarak anlatır (Yılmaz, Gençöz ve Ak, 2017). Savunma mekanizmaları, kişiliğin gelişiminde ve kişinin çevreye uyum sağlamasında önemli rolü olan ve kişiyi içsel çatışma ve duygusal sıkıntıdan koruyan mekanizmalardır (Yılmaz ve ark. 2017).

Cramer (2008); savunmalarla ilgili psikanalitik gözlemleri destekler nitelikteki deneysel bulguları gözden geçirmiştir. Bu bulgulara göre; savunmalar farkındalık alanının dışında işlemektedir. Çocuklar büyüdükçe, savunmalar önceden bilinen bir sırada gelişim gösterir. Normal kişilik işleyişinin bir parçasıdır. Stres arttığında kullanma oranı da artar. Olumsuz duyguların bilinç düzeyinde deneyimlenmesini azaltır. Savunmalar aşırı kullanıldığında psikopatoloji ile bağlantılı hale gelir (McWilliams, 2020).

Psikanalitik araştırmacılar bazı savunmaların gelişimsel açıdan daha ilkel, bazı savunmaların ise daha olgun olduğu fikrindedir (McWilliams, 2020). Olumlu erken çocukluk deneyimleri olgun savunmalarla ilişkili iken; olumsuz erken çocukluk deneyimleri ilkel savunmalar ile ilişkilendirilir (Yıldırım, Gökçe ve Yüksel, 2021). İlkel savunmalar, bebeğin dış dünyayı algılamakta kullandığı mekanizmalardır. Bir savunmaya ilkel diyebilmek için; gelişimin dil öncesi dönemiyle bağlantılı olarak, gerçeklik ilkesinin kazanılmamış olması gerekir. Ayrıca kendilik dışındaki kişilerin ayrı olduğu ve sabit olduğunun anlaşılmamış olması gerekir. İlkel savunmalar dış dünya ile kendilik arasındaki savunmalarla ilgilidir (McWilliams, 2020). Olgun savunmalar, içsel sınırlar ile dışsal gerçeklik arasında bir dengenin kurulmasını sağlar. Bu savunmalar düşünce, duygu, davranış süreçlerinde dönüştürücü etkiye sahiptir (McWilliams, 2020).

2.5.4.3. Gerçeklik Değerlendirmesi

Gerçeği değerlendirme; kişinin kendi ile kendi dışındakini, ruhsal ile dışarı kökenli uyarınları ayırabilmesi ve kendi duygu, davranış ve düşüncelerini gerçekliğe uygun şekilde değerlendirme anlamına gelmektedir (McWilliams, 2020). Klinik olarak gerçeği değerlendirme; sanrı ve varsanınlara kapılmama, tuhaf, gerçek dışı düşünce ve duyguların var olmaması, diğerlerinin gerçeklik sınamasıyla ilgili düşüncelerine uygun şekilde yaklaşabilme gibi özellikler içermektedir (Şahin, 2009; Erişim tarihi: 09/05/ 2022).

2.6. Lacanyen Psikanalitik Kuram

Jacques Lacan, kendisini bir Freud savunucusu olarak görmüş, Fransız psikanalist, psikiyatristtir. Lacan ayrıca dilbilim, felsefe ve antropoloji alanlarında da etkili olmuş bir psikiyatristtir. Freud sonrası psikanalitik çerçevede kalıp Freud'dan çeşitli konularda uzaklaşan kuramsal adımlar olmuştur. Lacan çalışmalarını Freud'a geri dönüş olarak adlandırmış ve Freud'u yeniden yorumlamıştır (Tuzgöl, 2018; Tura, 1994). Dilbilimi ile Psikanaliz arasında ilişki kuran Lacan'ın çalışmalarının merkezi bilinçdışıdır. Lacan, bilinçdışının dilin işleyişine benzediğini söyleyerek psikanalizi yapısalcı dilbilim üzerinden yorumlamaya yönelmiştir (Erkan, 2019). Lacan, psikanaliz literatürüne Freud'un bireyin gelişim sürecini oral, anal ve fallik dönemler olarak ele aldığı üç evreye karşılık simgesel, imgesel ve gerçek dönemler olarak adlandırdığı terimleri kazandırmıştır (Tuzgöl, 2018; Erkan, 2019). Lacan'ın kuramında, gerçek, psikoza karşılık gelen alan; imgesel, nevroza karşılık gelen alan ve simgesel de bireyin toplum ile olan ilişkisine karşılık gelen olarak toplamda üç adet alan yer alır (Tuzgöl, 2018). Lacanyen anlamda gerçek; ulaşılabilecek olmayan, tam olarak bilinmeyen, eksikliğin eksik olduğu alandır. Bu nedenle Lacan'a göre gerçek olan olanaksızdır. Gerçeğe, bebeğin ana rahmindeki durumu, doğumu, bebeğin deneyimleri ve ölüm verilebilecek örneklerdir (Tuzgöl, 2018; Yurduşen ve ark., 2017). Lacan kendi imgemizi ayna evresinde tanıdığımızı söylemiştir. Ayna evresi, bebeğin 6-18 aylıkken aynada kendi imgesiyle karşılaşması ile başlar. Bu dönemde bebek kendisine yabancılaşır ve özdeşleşme başlar. O zamana kadar bebek kendisini annesinin bir parçası gibi, bütün olarak görür. Bebeğin hala kendi bağımsız varlığı yoktur. İnsan yavrusu; aynadaki yansımasından yola çıkarak bedenini bir imge olarak sahiplenir, onunla özdeşleşir, kendini aynadaki yansıması üzerinden (öteki) tanımlamaya çalışır. Bu sayede benliğin oluşumu sağlanır, aynı zamanda özne ve benlik arasında kapanmayacak mesafeyi kurar (Erkan, 2019; Özcan, 2020,(121-132)). Gerçekten kopuş ve imgeselden simgesele geçiş ile birey, artık babanın adı ile karşılaşır. Babanın adı kültür ve toplumsal sistemin adıdır. Önceden belirli ve değişmeyecek bir yapısı olan simgesel düzen, bireyin babanın adına göre kendini şekillendirmesi gerekliliğini ortaya çıkartır (Erkan, 2019).

Lacan'a göre özne simgesel düzen içerisinde hem aynada görmüş olduğu kendisi, hem de önceden belirli olan toplumsal sistemin büyük ötekilerinin içerisinde

simgesel bir yarılma yaşar. Bireyin bu yaşadığı bir yabancılaşmadır. Özne, kültürel simge düzeni çerçevesinde kendini inşa eder. Özne kendi kimliğini kurmak için, kendine yabancılaştırmalıdır. Bu birey için çelişkili bir durumdur; kendini var etmek için kendine yabancılaşmalı ve kendinden vazgeçmelidir. İnşa edilen kendilik; içerisinde tüm imgesel, simgesel dünyasını oluşturan öğeleri edindiği toplumun ürünüdür. Yani özne daha doğmadan önce bu simgesel düzen tarafından ön belirlenmiştir (Erkan, 2019).

Lacan'a göre özne bu özneleşme sürecinde kendini yabancılaşmaktadır. Çünkü Öteki ve ötekinin söylemi bireyin kendi imgesel gerçekliğinden uzaklaşması anlamına gelmektedir. Bu bir tür yasaya, kültüre ve otoriteye dahil olmak demektir (Erkan, 2019).

Freud dış gerçekliğin ve kültürün taleplerinin içsel temsilcisine üstbenlik adını vermiştir. Lacan ise biliçdışı benliğin ötekinin söylemi ve arzusuyla oluştuğunu söylemektedir ve Lacan'daki arzu Freud'un dürtü kavramına denk düşer. Freud ve Lacan'ın kuramlarından yola çıkarak, kişinin nevrotik yapıda olabilmesi için dış gerçeklikle uyum sağlamak adına kendi arzularına yabancılaşması veya üstbenliği vasıtasıyla arzularını bastırmaya çalışmasıyla olur (Halifeoğlu, 2020).

Kuramdan hareketle çalışmamız özelinde Lacanyen açıdan; maske takan bireyin, gerçekten kopuş ve imgeselden simgesele geçiş ile artık babanın adı (kültür ve toplumsal sistem) ile karşılaşmış; bir tür yasaya, kültüre ve otoriteye dahil olmuş bir birey olması beklenmektedir.

2.7. Demografik Özellikler ve Koruyucu Önlemler ile ilgili Araştırmalar

Öncelikle demografik özelliklerden hareketle yapılan araştırmalar incelendiğinde, maske takma üzerinde etkili faktörleri inceleyen bir çalışmada; kadınların, evli olan kişilerin ve 50-59 yaşları arasındaki kişilerin; erkek, bekâr ve genç yaş grubundaki kişilere göre maske takma olasılıklarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tang and Wong, 2004).

Yapılan bir başka çalışmada; Bish and Michie (2010) 2009'dan bu yana şiddetli akut solunum sıkıntısı sendromu, domuz gribi, kuş gribi ve pandemilerle ilgili yayınlanmış makalelerden bir derleme çalışması yapmış ve salgınlarda demografik özelliklerin koruyucu davranışlar üzerindeki etkisini araştırdıkları taramalar yapmışlardır. Araştırmada demografik özelliklerin koruyucu davranışlar üzerinde etkili olduğu bulunmuş; kadın olmanın, yaşlı olmanın ve daha eğitilmiş olmanın koruyucu davranışları benimsemeye daha duyarlılık gösterdikleri bulunmuştur (Bish and Michie, 2010).

Kocabaş'ın araştırmasında kadınların maske takma davranışını daha fazla ciddiye aldıkları görülmüştür (Kocabaş, 2021).

Kalebek (2020)'in araştırmasında, küçük yaş grubunun hastalığı pek önemsemediği, eğitim düzeyi yükseldikçe maske takma oranının arttığı ve kırsal kesimde yaşayan insanların maske kullanmayı daha az tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır (Kalebek, 2020).

COVID-19 pandemisinde risk altındaki grup olan yaşlı bireylerin koruyucu önlemleri uygulama eğilimi arasında güçlü bir ilişki olduğu bulunmuştur (Aschwanden vd., 2020).

Polonya'da COVID-19 pandemisinde ergenlerle yapılan bir çalışmada, koruyucu davranışlara daha az bağlılık gösterdikleri bulunmuştur. Yüz maskesi kullanımı ve yüze dokunmama konusunda ise cinsiyete bağlı bir farklılık gözlenmezken, diğer tüm davranışlarda kadınların erkeklere göre daha fazla bağlılık gösterdiği bildirmiştir (Guzek, 2020).

2.8. Kişilik Özellikleri ve Koruyucu Önlemler İle İlgili Araştırmalar

Yapılan araştırmalarda koruyucu davranışları uygulama ile kişilik ilişkisinin çoğunlukla 5 Faktör Kişilik modeli ile bakıldığı görülmektedir.

Koruyucu davranışlarla kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada ; nevrotik kişilik özelliği ile koruyucu önlem davranışları arasında negatif

yönlü ilişki bulunurken; vicdanlılık ile koruyucu önlem davranışları arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur (Aschwanden vd., 2020).

Kalebek (2020)'in araştırmasında, katılımcıların maske kullanımını bir görsel kirlilik olarak görmedikleri, kendileri ve diğer aile bireylerini korumayı önemsedikleri için maske kullanmayı tercih eğilimlerinin yüksek olduğu, eğitim düzeyi, yaş ve ikamet edilen yer değişkenlerine göre maske kullanımına yönelik görüşlerin farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır (Kalebek, 2020).

Bilge (2020)'nin araştırmasında katılımcıların %28'inin koronavirüsün kendisine bulaşmasından, %61'inin bulaşma sonucundan ve %73,4'ü bir başkasına bulaştırmaktan "fazla" ve "çok fazla" endişe ettiklerini ifade etmiştir (Bilge, Bilge, 2020).

Kılıç'ın araştırmasında evden çıkmak zorunda kalanlarının koruyucu önlemlerden maskeyi %47,6'sının taktığı, %68,0'inin ellerini kolonya veya dezenfektan ile temizlediği, %64,4'ünün sosyal mesafeye uyduğu saptanmıştır (Kılıç, 2021).

Yapılan bir başka çalışmada; özellikle kişilik özellikleri bakımından daha yüksek vicdanlı olan yaşlı bireylerin daha fazla önlem aldıkları bulunmuştur (Aschwanden vd., 2020).

Bir başka çalışmada nevroitik kişilik özelliği ve resmi COVID-19 kılavuzlarına bağlılık arasında negatif yönlü; dışadönük, uyumluluk, deneyime açıklık ve sorumluluk kişilik özelliği ile resmi COVID-19 kılavuzlarına bağlılık arasında pozitif yönde ilişki saptanmıştır (Bogg and Milad, 2020).

Yürütülen bir başka çalışmada, dışadönüklük kişilik özelliği ile sosyal mesafe ve dezenfekte kullanma arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Aynı çalışmada sorumluluk kişilik özelliği ile el yıkama davranışı arasında pozitif yönde ilişki bulunmuşken; sorumluluk ve deneyime açıklık kişilik özelliği ile yüz maskesi kullanımını arasında negatif yönde ilişki olduğu gösterilmiştir (Shook vd., 2020).

Kişilik özellikleri ile sağlık davranışları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada; psikopati, cimrilik ve disinhibisyon gibi uyumsuz kişilik özelliklerinin

sağlık davranışlarını düşük düzeyde onayladığını ve başkalarını bilerek riske atma niyetinde olduğunu öngörmüştür (Blagov , 2020).

Kültürel yönelimlerle koruyucu davranışların ilişkisine bakan bir çalışmada; önleme davranışlarının alınmasına ilişkin bireycilik-kolektivizm ve hiyerarşik-eşitlikçilik kültürel yönelimleri ile arasındaki korelasyonda; uyumluluğun kilit bir aracı rolü olduğunu bulmuştur. Bireycilik, ile maske takma ve sosyal etkileşimleri azaltma ilişkili bulunmuştur (Card, 2022).

Çin'de (2020), 10.165 kişiyle yapılan bir çalışmada, neredeyse katılımcıların %90'ı yüz maskesi taktığı bulunmuş ve maske takmaya ilişkin talimatlara maruz kalmanın, iyi uyumda en güçlü yordayıcı olduğu bulunmuştur (Tan, vd., 2021).

Güney Etiyopya'da (2021) üniversitesi öğrencilerinin katıldığı bir çalışmada yüz maskesi kullanımına ilişkin bilgi düzeyi düşük olmasına rağmen, tutum ve uygulamaları yüksek bulunmuştur (Larebo, 2021).

3. YÖNTEM

3.1. Evren ve Örneklem

Örneklemi, 18-65 yaş arası 425 katılımcı oluşturmuştur. Araştırmanın dışlama kriteri göz önünde bulundurularak 18 yaş altı, 65 yaş üstü olanlar ile psikiyatrik bir tanı alan, hali hazırda psikiyatrik tedavi gören katılımcıların verileri analize dahil edilmemiştir. Toplam 470 katılımcıdan veri toplanmış olup, dışlama kriterleri nedeniyle 45 katılımcının verisi analiz dışında bırakılmıştır. Katılımcıların cinsiyetlere göre dağılımı 345 (% 81,2) kadın ve 80 (%18,8) erkek şeklinde olmuştur. Yaş aralığı 18-65 arasında değişen katılımcıların yaş ortalamaları 35.90 (SS = 10.76) olarak bulunmuştur.

3.2. Verilerin Toplanması

Araştırma için Antalya Bilim Üniversitesi Etik Kurulundan gerekli etik izinler alınmıştır. Bu araştırmada anket ve formlar google forms üzerinde düzenlenerek katılımcılara 2021 Kasım ve 2022 Haziran aylarında ulaştırılmıştır. Örneklem yöntemi olarak tesadüfi olmayan örneklem yöntemlerinden kolay örneklem yöntemi kullanılmış, formlar sosyal medya hesaplarından ve Whatsapp gruplarından katılımcılara ulaştırılmıştır. Katılımcıların anket ve formları tamamlamaları yaklaşık 10-15 dakika arasında sürmüştür.

Araştırmaya başlamadan önce katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu sunulmuş ve katılımcıların onam formunda yer alan 'Evet' kutucuğunu işaretlemelerinin ardından anket sayfasına geçilmiştir. Katılımcılardan sırasıyla Demografik Bilgi Formu, Maske Kullanım Tutmları Formu ve Kişilik Organizasyonu Envanterini doldurmaları istenmiştir.

Çalışmaya katılan tüm bireyler gönüllü olarak katılmış ve katılımcıların gizliliğini korumak amacıyla kimlik bilgileri istenmemiştir. Araştırma esnasında katılımcıların tüm soruları yanıtız bırakmaması için, soruları cevaplamadan diğer sayfaya geçmesi engellenmiştir. Tüm soruları cevaplandıran katılımcılar 'Yanıtları gönder' kutucuğuna tıklayarak cevaplandırmayı sonlandırmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanması için katılımcılar Bilgilendirilmiş Onam Formu (EK-1), Demografik Bilgi Formu (EK-2), Maske Kullanım Davranışlarını Belirleme Formu (EK-3) ve Kişilik Organizasyonu Envanterini (Inventory of Personality Organisation; IPO) (EK-4) doldurmuşlardır.

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Çalışmacı tarafından oluşturulan bilgilendirilmiş onam formunda araştırmanın ne için yapıldığı, katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu, formu yaklaşık doldurma süresi, katılımcıların istedikleri zaman çalışmayı bırakma hakkına sahip oldukları ve çalışmacının iletişim bilgisi verilmiştir. Formun sonunda gönüllü olarak çalışmaya katılmayı kabul edenler için evet kutucuğunu işaretlemeleri istenerek form bitirilmiştir (EK-1).

Demografik Bilgi Formu: Form; katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, aylık gelir düzeyi gibi sosyo-demografik bilgileri ile varsa mevcut psikiyatrik tanı ve tedavileri, COVID- 19 pandemisi için katılımcıların risk grubunda olmalarına yol açabilecek kronik bir rahatsızlıklarının olup olmadığı, COVID-19 tanısı alan veya vefat eden yakınlarının varlığı, yaşadıkları ortamda risk grubunda olan birilerinin varlığı sorgulanmıştır (EK-2).

Maske Kullanım Tutumları Formu: Araştırmacılar tarafından hazırlanan form; COVID- 19 pandemi sürecinde alınan önlemlerden yüz maskesinin hem kullanım durumunu hem de maske kullanımı ile ilgili tutum ve inançları değerlendirmeyi hedeflemiştir. Formun ilk versiyonu 7 maddeden oluşmuştur. Faktör analizi iki faktör ortaya koymuş ve çalışmanın temel amacı göz önünde bulundurularak formun son hali için Faktör 1’de toplanan 4 madde seçilmiştir. Bu 4 madde Pandemi (salgın) sürecinde dışarıya çıktığınızda maske kullanıyor musunuz? (Kullanım); Pandemi (salgın) sürecinde maske takmayan insanları uyarma hissiniz oluyor mu?(Uyarı); Pandemi (salgın) sürecinde kendinizi maske takmak zorunda hissediyor musunuz?(Zorunluluk); Pandemi (salgın) sürecinde maskelerin koruyucu olduğuna inanıyor musunuz? (İnanç). Katılımcılardan maddelere “evet” veya “hayır” olarak yanıtlamaları istenmiştir (EK-3).

Kişilik Organizasyonu Envanteri (Inventory of Personality Organisation; IPO):

Otto Kernberg, kişilik yapısını psikoanalitik kuram temelinde nevrotik, borderline ve psikotik olmak üzere üç tabakada değerlendirmiştir. Otto Kernberg tanı koymada bireyin, hangi kişilik organizasyonuna dâhil olduğunu bulmanın en önemli konu olduğunu belirtmektedir. Psikoterapist bu şekilde bireyin patolojisi hakkında bilgi sahibi olmuş olacaktır. Otto Kernberg klinisyenlere yol gösterici olabilecek; nesne ilişkileri çerçevesinde, bireyin kişilik patolojisinin anlaşılmasına ve bireyin işlevsellik alanlarının kavranmasına yarayan yapılandırılmış bir görüşme aracı olan Kişilik Organizasyonu İçin Yapılandırılmış Görüşme Formu (STIPO) ve daha kısa bir formu olan STIPO-R'yi geliştirmiştir. Ülkemizde çalışmaları halen devam etmektedir. Otto Kernberg ve arkadaşları, 1995 yılında kişilik organizasyonunu değerlendirmek için kişinin kendisinin doldurduğu Kişilik Organizasyonları Envanteri IPO'yu geliştirmişlerdir. Bu ölçekte, ilkel psikolojik savunmalar, gerçeği değerlendirme ve kişilik karmaşası olmak üzere üç özellik değerlendirilmektedir. Daha sonrasında bu üç özelliğe, agresyon ve ahlaki değerlerden oluşan iki ölçek daha eklenmiştir. Bu test, 83 sorudan oluşan ve “asla doğru değil:1” ile “her zaman doğru:5” arasında derecelenen beş seçenekli boyutsal değerlendirmenin yapıldığı bir testtir (Taymur,İ. ve Türkçapar, M. H.,2012) Türkçeye uyarlama geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları 2020 yılında Gökçe Ceran Yıldırım ve Serhat Yüksel tarafından yapılan Kişilik Organizasyonları Envanteri – KOREN (IPO-TR) 31 maddeli bir ölçektir. Bu ölçek, 5’li likert tipindedir (1= Doğru Değil, 2=Nadiren Doğru, 3=Bazen Doğru, 4=Sıklıkla Doğru, 5= Her Zaman Doğru). Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi şeklindedir. Bu ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları primitif savunmalar alt boyutunda .81, kimlik difüzyonu alt boyutunda .82 ve gerçeklik testi alt boyutunda .81 bulunmuştur. Toplam Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .92 olarak bulunmuştur. (Yıldırım ve ark. 2021). Ölçeğin “Primitif Savunmalar” alt boyutu 5, 7, 9, 12, 13, 15, 19, 22 maddeleriyle “Kimlik Difüzyonu” alt boyutu 3, 4, 6, 8, 11, 14, 16, 24, 26 ve 28 maddeleriyle, “Gerçeklik Testi” alt boyutu 1, 2, 10, 17, 18, 20, 21, 23, 25, 27, 29 ve 31 maddeleriyle ölçülmektedir (EK - 4).

3.4. Verilerin Analizi

Tanımlayıcı istatistikler frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, medyan, minimum ve maksimum değerleri ile sunulmuştur. Normallik varsayımının karşılanıp karşılanmadığını araştırmak için Kolmogorov - Smirnov Testi ile histogram, q-q plot, çarpıklık ve basıklık değerleri incelenerek kontrol edilmiştir. Bu test sonucunda verilerin normal dağılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal dağılıma uymayan veriler üzerinde ise non parametrik hipotez testleri uygulanmıştır.

İki grubun sayısal verileri arasındaki farkın analizinde veriler normal dağılıma uymadığı için Mann-Whitney U Testi veya Student T - testleri kullanılmıştır. Ve kategorik değişkenler için Ki-kare testi tercih edilmiştir. Maske kullanım tutumları üzerinde etkili bağımsız risk faktörlerini belirlemek için Çok Değişkenli İkili Lojistik Regresyon Analizi yapılmıştır. P değerinin .05'ten küçük olduğu durumlar istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Analizler IBM SPSS programı ile yapılmıştır.

4. BULGULAR

Yürütülen analizler bulgular bölümünde, altı başlık altında sunulmuştur. İlk kısımda, araştırmaya katılan bireylerin tanımlayıcı özelliklerine yer verilmiştir. İkinci kısımda; araştırmadaki ana değişkenlere ilişkin tanımlayıcı özelliklere yer verilmiştir. Üçüncü kısımda; demografik özellikler ile maske kullanım tutumları arasında tek değişkenli analiz bulgularına yer verilmiştir. Dördüncü kısımda ise; COVID-19 ile ilgili değişkenler ve maske kullanım tutumları arasında tek değişkenli analiz bulgularına yer verilmiştir. Beşinci kısımda maske kullanım tutumları ve kişilik organizasyon envanteri puanları arasındaki tek değişkenli analiz bulgularına yer verilmiştir. Son bölümde de; bağımlı değişkenimiz maske kullanım tutumlarında etkili bağımsız risk faktörlerini belirlemek için Çok Değişkenli İkili Lojistik Regresyon Analizi bulgularına yer verilmiştir.

4.1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Tanımlayıcı İstatistikleri

Araştırmanın örneklemini 18 ile 65 yaş arasında, psikiyatrik bir tanısı ya da tedavisi olmayan 425 yetişkin bireyden oluşmaktadır. Katılımcıların %18,8 'i erkek (N =80) ve %81,2 'si kadındır (N=345). Katılımcıların yaş ortalaması 35,90'dır (ss=10,76). Medeni durum değişkenlerine bakıldığında, araştırmaya katılan bireylerin 217'sinin (% 51,1) evli, 208'inin (%48,9) bekar olduğu görülmektedir. Katılımcıların öğrenim durumu açısından; popülasyona kıyasla daha yüksek eğitim seviyesine sahip olan kişilerden oluştuğu görülmektedir. Düşük eğitim seviyesinde örneklem sayısının az olması nedeniyle, öğrenim durumu değişkeni 12 yıl ve altı eğitim görenler ile 12 yıl üstü eğitim görenler olarak 2 kategoriye ayrılmıştır. Katılımcıların % 13,4 'ü 12 yıl ve altı eğitim seviyesinde (N = 57) iken ; % 86,6 'sı ise 12 yıl üstü eğitim seviyesindedir (N=368). 18 yaş altı, 65 yaş üstü veya psikiyatrik bir rahatsızlığı olanlar çalışmaya dahil edilmemişlerdir. Çalışmaya dahil edilen 425 katılımcıya ait tanımlayıcı istatistikler Tablo 4.1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya katılan bireylerin sosyodemografik özelliklerine ait tanımlayıcı istatistikler

Değişken	N (%)	Ortalama ± SD
Cinsiyet		-
Erkek	80 (18,8)	
Kadın	345 (81,2)	
Yaş	-	35,90 ± 10,75
Öğrenim Durumu		-
≤12 yıl ve altı	57 (13,4)	
>12 yıl üstü	368 (86,6)	
Medeni Durum		-
Evli	208(48,9)	
Bekar	217(51,1)	
Gelir Durumu		-
<10000TL	320(75,3)	
≥10000TL	105(24,7)	
Kronik bir rahatsızlığınız var mı?		-
Evet	90(21,2)	
Hayır	335(78,8)	

4.2. Araştırmadaki Ana Değişkenlere İlişkin Tanımlayıcı Özellikler

Bağımlı değişken maske kullanım tutumları, araştırmacılar tarafından oluşturulan Maske Kullanım Tutumları Formu ile ölçülmüştür. Araştırmacılar tarafından hazırlanan form; COVID- 19 pandemi sürecinde alınan önlemlerden maskenin hem kullanım durumunu hem de maske kullanımı ile ilgili tutum ve inançları değerlendirmeyi hedeflemiştir. Formun ilk versiyonu 7 maddeden oluşmuştur. Faktör analizi iki faktör ortaya koymuş ve çalışmanın temel amacı göz önünde bulundurularak formun son hali için Faktör 1’de toplanan 4 madde seçilmiştir. Bu 4 madde Pandemi (salgın) sürecinde dışarıya çıktığımızda maske kullanıyor musunuz? (Kullanım); Pandemi (salgın) sürecinde maske takmayan insanları uyarma hissiniz oluyor mu?(Uyarı); Pandemi (salgın) sürecinde kendinizi maske takmak zorunda hissediyor musunuz?(Zorunluluk); Pandemi (salgın) sürecinde maskelerin koruyucu olduğuna inanıyor musunuz?(İnanç). Katılımcılardan maddelere “Evet” veya “Hayır” olarak yanıtlamaları istenmiştir.

COVID 19 pandemisinde risk grubunda olmak ile maske kullanım tutumları arasındaki ilişkiyi görmek amacıyla anketlere yerleştirilen risk soruları da analize tek

tek dahil edilerek diğer değişkenlerle ilişkilerine bakılmıştır. Sorular şu şekildedir: COVID 19 tanısı alan bir yakınınız/tanıdığınız oldu mu? COVID 19 nedeniyle bir yakınınızı/ tanıdığınızı kaybettiğiniz oldu mu? Yaşamakta olduğunuz evde COVID-19 için risk grubunda bulunan biri var mı?.

Çalışmada COVID-19 ili ilgili değişkenler ve maske kullanım tutumlarına ait tanımlayıcı istatistikler Tablo 4.2’de sunulmuştur.

Tablo 2. COVID-19 İle İlişkili Değişkenler ve Maske Kullanım Tutumlarına Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Değişken	Kategori	N	%
COVID-19 İle İlişkili Değişkenler			
COVID 19 tanısı alan bir yakınınız/tanıdığınız oldu mu?	Evet	387	91,1%
	Hayır	38	8,9 %
COVID 19 nedeniyle bir yakınınızı/ tanıdığınızı kaybettiğiniz oldu mu?	Evet	168	39,5%
	Hayır	257	60,5%
Yaşamakta olduğunuz evde COVID-19 için risk grubunda bulunan biri var mı?	Evet	168	39,5%
	Hayır	257	60,5%
Maske Kullanım Tutumları			
Maske Kullanımı (Kullanım)	Evet	400	94,1%
	Hayır	25	5,9 %
Maske takmayanları Uyarma Hissi (Uyarma)	Evet	323	76,0%
	Hayır	102	24,0%
Maske Takmak Zorunluluk Hissetme (Zorunluluk)	Evet	384	90,4%
	Hayır	41	9,6 %
Maskenin Koruyuculuğuna İnanma (İnanç)	Evet	354	83,3%
	Hayır	71	16,7%

Çalışmada kullanılan Kişilik Organizasyon ölçeğinden; Kimlik Difüzyonu (KD), Gerçeklik Testi (GT) ve Primitif Savunmalar(PS) alt ölçekleri hesaplanmış ayrıca tüm soruların toplamıyla KOE toplam puanı elde edilerek analize dahil edilmiştir. Çalışmada Kişilik Organizasyon Envanteri Puanlarına ait tanımlayıcı istatistikler Tablo 4.3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Kişilik Organizasyon Envanteri(KOE) Puanları Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	N	Ortalama	SS
Primitif Savunmalar	425	15,91	7,11
Kimlik Difüzyonu	425	21,60	7,91
Gerçeklik Testi	425	17,97	7,12
KOE Top. Puan	425	55,48	20,15

KOE Top Puan: Kişilik Organizasyon Envanteri Toplam Puanı

Sürekli değişkenler Yaş, Primitif Savunmalar, Kimlik Difüzyonu, Gerçeklik testi, KOE Toplam Puanı için normallik testi yapılmış; p değerleri 0,05 anlamlılık seviyesinden küçük olduğu için normal dağılıma sahip olmadığı görülmüştür (Yaş $p=,000 <,05$; Primitif Savunmalar $p=,000 <,05$; Kimlik Difüzyonu $p=,000 <,05$; Gerçeklik testi : $p=,000 <,05$; KOE Toplam Puanı : $p=,000 <,05$).

Veriler normal dağılım göstermediğinden parametrik testin varsayımlarını yerine getirmemektedir. Dolayısıyla verilerin analizinde Non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi veya Student T - testleri kullanılmıştır. Verilerin analizinde p anlamlılık değeri $p <,05$ olarak alınmıştır.

4.3. Sosyodemografik Özellikler İle Maske Kullanım Tutumları Arasında Tek Değişkenli Analiz İstatistikleri

Sosyodemografik özellikler ile maske kullanım tutumları arasındaki ilişkiye ait istatistikler Tablo 4.4' de sunulmuştur. Sosyodemografik özellikler ile maske kullanım tutumları arasındaki ilişkiye bakacak olursak, cinsiyet ile maske takmayanları uyarma hissi (Uyarı) değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p = ,002, <0,05$). Yani kadın katılımcıların erkek katılımcılardan daha fazla maske takmayanları uyarma hissine sahip olduğu bulunmuştur.

Medeni Durum ile maskenin koruyuculuğuna inanma (İnanç) değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p=0,016, <0,05$). Yani evli olma ile maskenin koruyuculuğuna inanma arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Öğrenim Durumu ile maskenin koruyuculuğuna inanma (İnanç) değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p=0,004, <0,05$). 12 yıl ve üstü öğrenim durumuna sahip olmak ile İnanma arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Gelir durumu ile maske kullanımı (Kullanım) değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p = ,005, <0,05$). Yani gelir durumu 10.000TL'nin altında olmak ile Kullanım değişkeni arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Tablo 4. Sosyodemografik Özellikler ve Maske Kullanım Tutumları Arasındaki İlişkiler

Sosyodemografik özellikler	<i>Kullanım</i>		<i>Uyarı</i>		<i>Zorunluluk</i>		<i>İnanç</i>	
	\bar{X}^2	P	\bar{X}^2	P	\bar{X}^2	P	\bar{X}^2	P
Cinsiyet	0,024	0,877	9,847	0,002	0,014	0,906	0,296	0,586
Medeni Durum	1,300	0,254	0,223	0,637	3,804	0,051	5,792	0,016
Gelir Durumu	7,748	0,005	1,001	0,357	2,174	0,140	0,587	0,444
Öğrenim Durumu	2,546	0,109	0,598	0,439	1,454	0,228	8,142	0,004
Kronik Hastalık	1,340	0,247	3,366	0,067	0,016	0,898	0,109	0,742

Kullanım değişkeni ile Cinsiyet ($p = ,87, >0,05$); Medeni Durum ($p = ,25, >0,05$); Öğrenim Durumu ($p = ,11, >0,05$) ve Kronik rahatsızlık ($p = ,25, >0,05$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Uyarı değişkeni ile Medeni Durum ($p = ,64, >0,05$); Gelir Durumu ($p = ,36, >0,05$); Öğrenim Durumu ($p = ,44, >0,05$) ve Kronik rahatsızlık ($p = ,25, >0,06$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

İnanç değişkeni ile Cinsiyet ($p = ,59, >0,05$); Gelir Durum ($p = ,44, >0,05$) ve Kronik rahatsızlık ($p = ,74, >0,05$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Sosyodemografik özelliklerle maske takmakta zorunlu hissetmek (Zorunluluk) değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p >0,05$).

4.4. COVID-19 İle İlgili Değişkenler ve Maske Kullanım Tutumları Arasında Tek Değişkenli Analiz İstatistikleri

COVID-19 ile ilgili değişkenler ve maske kullanım tutumları arasındaki ilişkiye ait istatistikler Tablo 4.5' de sunulmuştur. Yaşadıkları evde COVID-19 için riskli grupta yakınlarının olması ile Uyarı ve Zorunluluk değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Sırasıyla $p = ,017, p = ,015, <0,05$). Yani yaşadıkları evde risk grubundan tanıdıkları olanlar ile maskeyi takmayanları uyarma hissi ve maskeyi takma zorunluluğu hissi arasında istatistiksel olarak pozitif bir ilişki bulunmuştur.

COVID-19 tanısı almış akrabalarının olması ile İnanma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p= ,034$, $<0,05$). Yani COVID-19 tanısı almış akrabalarının olması ile maskenin koruyuculuğuna inanma (İnanç) değişkeni arasında istatistiksel olarak pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Tablo 5. COVID-19 ile ilgili Değişkenler ve Maske Kullanım Tutumları Arasındaki İlişkiler

	<i>Kullanım</i>		<i>Uyarı</i>		<i>Zorunluluk</i>		<i>İnanç</i>	
	χ^2	P	χ^2	P	χ^2	P	χ^2	P
COVID-19 tanısı alan akraba var mı?	0,797	0,372	0,560	0,454	0,037	0,847	4,494	0,034
COVID-19 nedeniyle bir yakınınızı kaybettiniz mi ?	1,728	0,189	2,892	0,089	1,162	0,281	0,080	0,777
Yaşadığımız evde COVID-19 için risk grubunda biri var mı	1,477	0,224	5,748	0,017	5,866	0,015	0,665	0,415

Kullanım değişkeni ile COVID-19 ile ilgili değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p >0,05$).

Uyarı değişkeni ile COVID- 19 tanısı alan yakınının olup olmaması ($p= ,045$, $>0,05$) ve COVID- 19 nedeniyle bir yakınını kaybetme ($p= ,089$, $>0,05$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Zorunluluk değişkeni ile COVID- 19 tanısı alan yakınının olup olmaması ($p= ,084$, $>0,05$) ve COVID- 19 nedeniyle bir yakınını kaybetme ($p= ,028$, $>0,05$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

İnanç değişkeni ile COVID- 19 nedeniyle bir yakınını kaybetme ($p= ,078$, $>0,05$) ve COVID- 19 tanısı alan yakınının olup olmaması ($p= ,041$, $>0,05$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

4.5. Maske Kullanım Tutumları ve Kişilik Organizasyon Envanteri (IPO) Arasındaki İlişki

Maske kullanım tutumları (kullanım, uyarı, zorunluluk, inanç) ile kişilik organizasyon envanteri puanları arasındaki ilişkiye ait istatistikler Tablo 4.6’ da sunulmuştur.

Kişilik organizasyonu açısından bakıldığında, Maske kullanım tutumları açısından “Evet” yanıtlayıcıları ve “Hayır” yanıtlayıcıları arasında; Kullanım, Uyarı, Zorunluluk tutumları ile Kişilik Organizasyon Envanteri alt ölçek ve toplam puanları arasında istatistiksel açıdan bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Bunun yanında İnanma maddeleri için KOE toplam, Primitif Savunmalar ve Kimlik Difüzyonu açısından istatistiksel bir farklılık bulunmazken; Gerçeklik testi puanı, İnanç maddelerine “Hayır” diyen katılımcılarda daha yüksek bulunmuştur ($Z = -2.233$, $p = 0.026$). Yani maskenin koruyuculuğuna inanmayan katılımcıların gerçeklik testi puanı daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 6. Maske Kullanım Tutumları ve Kişilik Organizasyon Envanteri (IPO) Arasındaki İlişki

	Kullanım		Uyarı		Zorunluluk		İnanç	
	Z	P	Z	P	Z	P	Z	P
KOE Toplam	-0,513	0,608	-0,643	0,520	-0,300	0,764	-1,425	0,154
Primitif Savunmalar	-0,716	0,474	-0,528	0,597	-0,183	0,855	-1,070	0,285
Gerçeklik Testi	-0,429	0,668	-0,185	0,854	-0,842	0,400	-2,233	0,026
Kimlik Difüzyonu	-0,649	0,516	-0,847	0,397	-0,099	0,921	-1,063	0,288

4.6. Maskenin Koruyuculuğuna İnanma Üzerinde Etkili Bağımsız Risk Faktörlerinin Belirlenmesinde Çok Değişkenli İkili Regresyon Analizi

Tek değişkenli analizlerin sonucunda, p değeri .05’den küçük olan ve aynı zamanda pratik anlamlılığı bulunan değişkenler çok değişkenli ikili regresyon modeline dahil edilmiştir. Diğer değişkenler çoklu doğrusal bağlantı (multicollinearty) problemi ($VIF > 5$) nedeniyle modele dahil edilmemiştir.

Maskenin koruyuculuğuna inanma sorusu için cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, ve gerçeklik testlerinden oluşan Lojistik regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır, $\chi^2 (4, N = 425) = 10,7$ $p = .031$. Model, maske takmadaki varyansın %41.6'sını (Nagelkerke R^2) açıklamıştır ancak model içinde anlamlılığını devam ettirememiştir.

Tablo 7. Maskenin koruyuculuğuna inanma üzerinde etkili bağımsız risk faktörlerinin belirlenmesinde İkili Lojistik Regresyon Analizi

Model Fit Measures

Model	Deviance	AIC	R^2_{McF}	R^2_{CS}	R^2_N	Overall Model Test		
						χ^2	df	P
1	373	383	0,0278	0,0248	0,0416	10,7	4	0,031

Doğruluk oranı: 83,3 ; AUC: 0,616; Maksimum VIF :1,19

Modele Alınan Değişkenlerle Lojistik Regresyon Analizi

Predictor	Estimate	SE	Z	P	Odds ratio	95% Confidence Interval	
						Lower	Upper
Intercept	-0,05962	0,8786	-0,06786	0,946	0,942	0,168	5,27
Cinsiyet	-0,00123	0,3336	-0,00370	0,997	0,999	0,519	1,92
GerT	-0,19024	0,2143	-0,88775	0,375	0,827	0,543	1,26
Yaş	0,02061	0,0130	1,58637	0,113	1,021	0,995	1,05
ÖğrenimDurumu	0,67706	0,3579	1,89155	0,059	1,968	0,976	3,97

5. TARTIŞMA

Dünya üzerinde yaşanan birçok salgın gibi COVID-19 pandemisi de milyonlarca insanın hastalanmasına ve ölümüne sebep olarak, tüm ülke ve toplumları etkisi altına almış ve halen etkilemeye devam etmektedir (Özkan ve vd., 2020). Hastalığın hızlı bulaşması yanında bağışıklık sistemi zayıf olanlar, kronik rahatsızlığı olanlar ve yaşlı kişilerde ciddi ve ölümcül sonuçlar doğuruyor olması da hastalığı tehlikeli kılmaktadır (Korkmaz ve vd., 2020).

COVID-19 salgını ve diğer tüm salgınlarda; insanların davranışsal tepkilerinin, toplumsal sonuçlar üzerinde direk etkisinin olduğu görülmüştür (Özkan vd., 2020). Ve COVID-19 pandemi sürecinde sağlık otoritelerinin yürüttüğü tüm bilgilendirme çalışmalarına, hastalığın hızlı yayılmasına ve hastalık sürecindeki ciddi ölüm oranlarına rağmen insanların koruyucu önlemleri uygulamada tepkilerinin farklılaştığı bilinmektedir (Aschwanden ve ark., 2020; Öztürk, G. 2021).

Bu çalışmada, COVID-19 pandemisinde, farklı sosyodemografik özelliklerin, COVID-19 ile ilgili değişkenlerin ve psikodinamik kuram çerçevesinde kişilik organizasyonunun maske kullanım tutumları üzerindeki etkileri araştırılmak istenmiştir ve dört boyut oluşturulmuştur. Bunlar; Kullanım, Uyarı, Zorunluluk ve İnanç. Psikodinamik açıdan ele alırken Otto Kernberg ve ekibinin klinisyenlere yol gösterici olabilecek kişilik organizasyonunu değerlendirmek için geliştirdiği Kişilik Organizasyonları Envanteri (IPO) kullanılmıştır. Böylece maskeye karşı insanların tutumunun; ölçeğin üç alt boyutu olan ilkel psikolojik savunmalar, gerçeği değerlendirme ve kişilik karmaşası boyutlarına göre nasıl farklılaştığının araştırılıp anlaşılması hedeflenmiştir.

Bu bölümde ilk olarak sosyodemografik özellikler bakımından maske kullanım tutumlarında bir farklılık görülüp görülmediği; sonrasında psikodinamik tanı ölçütleri olan primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testinin maske kullanım tutumları ile olan ilişkisi bulgular ve literatür ışığında tartışılmıştır.

5.1. Sosyodemografik Özelliklerin Maske Kullanım Tutumları Üzerindeki Etkisi

Yapılan analiz sonucu elde edilen bulgularda; maske kullanım tutumlarından maske takmayanları uyarma(Uyarı) değişkeni ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Kadınların, erkeklere göre daha fazla maske takmayanları uyarma eğiliminde olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde de COVID-19' a ilişkin alınan önlemlerde, kadınların erkeklerden daha dikkatli olduğu yönünde bulgularımızı destekleyen araştırmalar olduğu görülmüştür (Ertaş, 2021; Karbuş, 2021; Kamate, vd. 2010; Abdelrahman, 2020;Guzek, 2020).

Yapılan başka bir çalışma; kadınların ölüm tehlikesi bulunan veya sağlıklarını bozabilecek durumlarda daha tedbirli olduklarını göstermiştir (Harrant V., Vaillant N., 2008).

Ülkemizde 2009 domuz gribi (H1N1) salgınında bireylerin H1N1'e ilişkin algılarının ve kaygı düzeylerinin incelendiği bir çalışmada; araştırma bulguları, kadınların hastalığı daha bulaşıcı algıladıklarını ve kadınların kaygı düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu bulmuştur (Çırakoğlu,O.C., 2011).

H1N1 salgını sırasında yapılan bir başka çalışmada; cinsiyet bazında, risk algısı açısından farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Bulgular, kadın katılımcıların hastalığı daha ciddi algıladıkları ve hastalıktan daha büyük korku duyduklarını göstermektedir (Raude, J. and Setbon, M., 2009). Bu nedenlerle; kadınların maske takmayanları sağlığı koruyucu davranışlar sergilemeleri konusunda uarmaya daha yatkın olabilecekleri düşünülmüştür.

Ayrıca kadınların koruyucu davranışlara gösterdiği hassasiyet ve kurala uyma davranışının daha yüksek oluyor olması ötekinin arzularını doyurma üzerinden de düşünülebilir.

Yükseköğretim düzeyi ile maske kullanım tutumlarından inanç arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Literatürde öğrenim durumunun maske takma üzerinde farklılık gösterdiği, eğitim düzeyi yükseldikçe maske takma oranının arttığı şeklinde araştırmalar olduğu görülmüştür (Kamate, 2020). Mevcut çalışmamızla paralel şekilde yapılan bir başka çalışmada da, eğitilmiş olmanın koruyucu davranışları benimsemeye daha fazla duyarlılık gösterdiği bulunmuştur (Bish and Michie, 2010).

Araştırmamızdaki bulgulara bakıldığında; yaşadığı evde risk grubundan yakınları olan katılımcıların maske kullanmayanları uyarma hissi eğilimi risk grubundan yakınları olmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. COVID-19 salgınında risk grubunda olanlar; yaşlılar, kronik rahatsızlığı olanlar ve bağışıklığı zayıf olan kişiler olarak bilinmektedir. Literatüre bakıldığında; Bilge (2020)'nin araştırmasında katılımcıların koronavirüsü bir başkasına bulaştırmaktan “fazla” ve “çok fazla” endişe ettiklerini ifade etmiştir (Bilge, Bilge, 2020). Bu nedenle evlerinde risk grubundan yakınları olanların bulaştırma kaygısını taşıyacakları ve yakınlarını virüsten koruyucu tutum daha fazla sergilemeleri beklenebilir görünmektedir. Yaşadıkları evde COVID-19 için risk grubundan yakınlarının olması ile maske takma zorunluluğu hissetme (Zorunluluk) arasındaki ilişki için de bu açıklamamız geçerli olabilir.

5.2. Psikodinamik Tanı Ölçütlerinin Maske Takma Davranışı Üzerindeki Etkisi

Bu bölümde, COVID-19 pandemisinde; maske kullanım tutumları; psikodinamik tanı ölçütleri olan kimlik bütünlüğü, gerçeği değerlendirebilme yetisi ve kullanılan savunmalar üzerinden tartışılmıştır.

Otto Kernberg; erken dönem deneyimler sonucunda şekillenen kişilik örgütlenmesini psikoanalitik kuram temelinde nevrotik, sınır ve psikotik olarak üç sınıfa ayırmış ve bu sınıflandırmayı, gerçeği değerlendirme, kimlik bütünlüğü ve savunma mekanizmalarının düzeyine göre yapmıştır (Epözdemir, 2014; Taymur, İ. ve Türkçapar, M.H., 2012). Bu doğrultuda kişilik patolojileri nevrotik, sınır ve psikotik kişilik yapılanması olarak sınıflandırılmaktadır. Nevrotik, psikotik ve sınır kişilik yapılanmaları şu şekilde ayırt edilebilir. Nevrotik kişilik organizasyonu; kimlik bütünlüğünün yüksek düzeyde olduğu, savunma mekanizmalarından bastırmayı ve olgun savunmaları baskın olarak kullandığı ve gerçekliği değerlendirme yetisinin korunduğu kişilik organizasyonudur (Tura, 2005; Sagstetter vd., 2021). Sınır kişilik organizasyonu ; kimlik difüzyonunun var olduğu, savunmalar olarak bölme ve ilkel savunma mekanizmalarının ağırlıklı kullanıldığı ve gerçekliği değerlendirme yetisinin korunduğu kişilik yapılanmasıdır (Tura, 1995; Sagstetter vd., 2021). Psikotik kişilik organizasyonu; kimlik difüzyonunun olduğu, ilkel savunma

mekanizmalarının ağırlıkta kullanıldığı ve gerçekliğin yitirilmiş olduğu kişilik yapılanmasıdır (Tura, 2005; Sagstetter vd., 2021).

Mevcut araştırmada; varsayımımız maske takan kişilerin; kimlik bütünlüğü olan yani duygu, düşünce ve davranış açısından tutarlı, ilişkilerinde empatik; gerçekliği değerlendirmesi sağlam, duygu, düşünce ve davranışları gerçekliğe uygun olan ve olgun savunmalara sahip içsel sınırlar ile dışsal gerçeklik arasında bir denge kurabilen kişiler olması beklenmiştir.

Maske takan bireyin Kernberg' in ; Klein'ın kuramından hareketle söylediği gibi sağlıklı bir kişilik örgütlenmesine sahip, paranoidşizoid konumdan depresif konuma geçmiş bir birey olması beklenmektedir. Depresif konuma geçişle iyi meme-kötü meme, saldırgan duygular beslenen anne ile sevilen anne aynı kişide bütünleşir ve daha gerçekçi bir tanıma kavuşur. O güne kadar ki saldırganlıklarından nesneyi tahrip edebileceğine dair bir depresif kaygı oluşur. Bebekte depresif kaygı suçluluk duygusuna neden olur. Suçluluk duygusundan da pişmanlık ve onarma duyguları doğar. İyi bir üstbenliğin inşası bu şekilde olur (Akt.Tura, 2005). Maskeyi takan kişi iyi bir üstbenlik sahibi, diğer insanları korumayı önemseyen birey olması beklenir.

Lacanyen açıdan ise; maske takan bireyin, gerçekten kopuş ve imgeselden simgesele geçiş ile artık babanın adı (kültür ve toplumsal sistem) ile karşılaşmış; bir tür yasaya, kültüre ve otoriteye dahil olmuş bir birey olması beklenmektedir.

Türkiye'de COVID-19 pandemisinde koruyucu önlem insan davranışını anlamak için bazı çalışmalar yapıldığı dikkat çekmiştir. Literatürde kişilik özellikleri ile maske takma davranışı arasındaki ilişkiye ise çoğunlukla 5 Faktör Kişilik modeli ile bakıldığı görülmektedir. Yapılan bir çalışmada maske takma davranışı dışadönüklük, uyumluluk, deneyime açıklık ve sorumluluk kişilik özelliği ile pozitif; nevrotik kişilik özelliği ile negatif yönlü ilişki olduğu bulunmuştur (Bogg and Milad, 2020). Bir başka çalışmada da yüksek vicdanlı olmak ile maske takma davranışı arasında pozitif ilişki bulunmuştur (Aschwanden vd., 2020). Kişilik özellikleri ile sağlık davranışları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir başka çalışmada beklentimizi destekler şekilde; uyumsuz kişilik özelliklerinin sağlık davranışlarını düşük düzeyde onayladığını ve başkalarını bilerek riske atma niyetinde olduğunu öngörmüştür (Blagov, 2020).

Bulgularımızda; maskenin koruyuculuğuna inanmayan katılımcıların gerçeklik testi skoru maskenin koruyuculuğuna inanan katılımcıların skorundan istatistiksel olarak anlamlı Şekilde yüksek bulunmuştur. Bu bulgu, gerçeklik sınamasının maskenin koruyuculuğuna inanmayanlarda zayıfladığını göstermektedir.

Böylesine büyük bir salgın tehdidi altında gündemde yoğun bir Şekilde hasta sayısının, ölüm oranlarının yer alması nedeniyle; bireyler aşırı korku, kaygı, panik, güvensizlik gibi bir takım psikolojik tepkiler vermektedir (Lai vd., 2020). Bu tehdit karşısında bazı insanlar daha fazla uyum sağlamış ve daha az endişe duymuŐlardır. Bazı kişiler ise daha yoğun bir kaygıyla bođuŐmuŐlardır (Çelebi, 2020).

Buradan hareketle; mevcut çalışmamızda, maskenin koruyuculuğuna inanmayan katılımcıların gerçeklik testindeki zayıflama, kaygı bozukluğunun daha ağır seyrinde gerçeklik sınamasının zayıflamasını dŐndrebilir.

Bu bağlamda literatürde kaygılı, tedirgin özelliklere sahip olarak tanımlanan nevroitik kişiliğin maske takmaya uyumunun bozuk olması da bulgularımızla ilişkili olarak düşünülmüştür.

6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Pandemi ile birlikte hayatımızın birçok alanında kısıtlamalara gidilmiş ve hayatta kalma korkusu ile insanlık karşı karşıya gelmiştir. Otoriteler nelere uyulması gerektiği konusunda bilgilendirmişler ve tüm insanların hayatta kalabilmek esas meselesi olmuştur. Sosyal bir varlık olan insan ötekilerden uzak durmak zorunda kalmış, iletişim kurarken yüzün büyük bölümünün maskenin altında kalmasıyla iletişimde de zorluklar yaşar olmuştur.

COVID-19 pandemisi başladığı zamanlarda; DSÖ ve T.C. Sağlık Bakanlığı hastalığın bulaşmasının önlenmesinde sosyal mesafeyi korumak, kalabalıklardan uzak durmak, elleri sık sık yıkamak, maske takmak gibi koruyucu yöntemler önermiş ve halkı bilgilendirmişlerdir. Pandemi hastalığın bulaşmaması için tüm insanlar birbirlerine karşı sorumlu olmuş ve önlemlere uymaları gerekmiştir. Koruyucu önlemlerin uygulamaya başlanmasıyla uygulamada da bireysel farklılıklar dikkat çeker olmuştur.

Pandemiyle birlikte tüm insanların uyması gereken önlemler olmuş ve herkesin birbirine karşı bir sorumluluğu doğmuştur. Burada hayatta kalmak için insan, kurallara ne kadar uyarsa karşısındaki insanların da hayatta kalmasını sağlamış olacaktır (Yılmaz,2021).

COVID-19 pandemisinde Kullanım, Uyarı, Zorunluluk ve İnanç olarak tanımladığımız maske kullanım tutumu, farklı sosyodemografik özellikler, COVID-19 ile ilgili değişkenler ve kişilik organizasyonu ölçütleri ile ilişkilendirilmiştir.

Çalışmamızdan ulaşılan maskenin koruyuculuğuna inanmama ve gerçeklik testindeki bozulma yeni bir bulgudur. Literatürde kişilik özellikleri ile maske takma davranışı arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Ancak Türkiye’de kuramsal anlamda psikodinamik bir bakış açısıyla maske takma davranışının ilişkisini araştıran mevcut bir çalışmanın olmadığı görülmüştür.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak çalışmada veriler çevrimiçi olarak katılımcıların kendi bildirimleri üzerinden toplanmıştır. Çalışmanın önemli kısıtlılıklarından biri budur. Bir diğeri çalışmanın yapıldığı zaman aralığıdır. 2021 ve 2022 şeklinde iki farklı zamanda yapılan uygulamalar pandeminin şiddetinin

ve insanlar üzerinde etkilerin farklı olduğu iki zamana denk gelmektedir. Bir diğeri de psikodinamik bir ön görüşme katılımcılarla yapılmamış yalnızca bir ölçekle kişilik örgütlenme düzeyi değerlendirilebilmiştir.

Ayrıca çalışmada katılımcıların popülasyona göre daha fazla yüksek öğrenimli bireylerden olduğu ve popülasyonu tam olarak temsil etmediği grlmektedir. Bunun yanında katılımcı dağılımının cinsiyet açısından eşit olmadığı, kadın katılımcıların erkek katılımcılardan fazla olduğu grlmektedir.

Çalışmada hipotezlerimizden maske kullanım tutumları ile kişilik organizasyon ltleri arasında gerçeklik testi ve inanç dışında bir ilişki bulunamamıştır. Bunun nedenleri arasında katılımcıların büyük oranda yüksek öğrenimli kişilerden oluşuyor olması olabilir. Bir başka neden de çalışmanın yrtldđđ 2021-2022 yılları arasında pandemiye insanların alışmış olması koruyucu önlemler ve kurallar hakkında bilgilerinin artmış olması olabilir. Çalışmamızda maske takma yüzdesinin % 94 gibi çok yüksek bir oranda olduğu da grlmektedir.

Çalışmada katılımcılara maskenin koruyuculuğuna inançta COVID-19'a ilişkin bilgi seviyeleri ve sürecin nasıl yönetildiğine dair fikirleri sorulmamıştır. Bu bilgilerin, maskenin koruyucu görülüp görülmemesinde neyin etkili olduğunu anlamamızda aydınlatıcı olabileceği düşünülmüştür.

7. KAYNAKÇA

Kitaplar

Calıgor, E., Otto Kernberg,O.F. and Clarkın,J. (2019). Yüksek Düzeyli Kişilik Patolojisi İçin Dinamik Psikoterapi El Kitabı. (1. Baskı). İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları.

Geçtan, E. (1996). Psikanaliz ve Sonrası (7. Baskı). İstanbul : Remzi Kitabevi

Houzel,D. (2020). Depresif Konumdan Birincil Depresyona. Psikanaliz Defterleri 5. 57-71. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık

Klein, M. (2021). Haset ve Şükran.(Koçak,O. Ve Erten,Y. Çev.) . (7. Baskı). İstanbul: Metis Yayınları

Lacan, J. (1994). Fallusun Anlamı (1. Baskı). İstanbul: Afa Yayınları. Erişim Adresi: https://www.academia.edu/10014691/Jacques_Lacan_Fallusun_Anlamı (Erişim Tarihi :06/06/2022)

McWilliams, N. (2020). Psikanalitik Tanı. (2.Edisyon). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

Özcan, C. (2020). Eksiklik, Ayrılık ve Ötesi. Psikanaliz Defterleri 5. 121-132. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.

Elektronik Makaleler

Akyüz, C. (2018). Nesne İlişkileri Kuramı Çerçevesinden Sınır (Borderline) Kişilik Örüntüsüne Bakış: Vaka Örneği ile Temel Savunma Mekanizmalarının Yorumlanması. AYNA Klinik Psikoloji Dergisi. 5 (3), 1-20. doi: 10.31682/ayna.468232

Abdelrahman, M. (2020). Personality traits, risk perception, and protective behaviors of arab residents of Qatar during the COVID-19 Pandemic. International Journal of Mental Health and Addiction. 20 (1). 237–248. <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00352-7>

- Aschwanden, D., Strickhouser, J.E., Sesker, A.A., Lee, H. J., Luchetti, M., Stephan, Y.,...Terracciano, A. (2020). Psychological and behavioural responses to Coronavirus disease 2019: The role of personality. *European Journal of Personality*. 35(1). 51-66. <https://doi.org/10.1002/per.2281>
- Batirel, A. (2020). SARS-CoV-2: Bulaşma ve korunma. *Southern Clinics of Istanbul Eurasi*. 31. 1-17. doi.org/10.14744/scie.2020.00378
- Bilge, Y. ve Bilge, Y. (2020). Koronavirüs salgını ve sosyal izolasyonun psikolojik semptomlar üzerindeki etkilerinin psikolojik sağlamlılık ve stresle baş etme tarzları açısından incelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*. 23 (Ek 1). 38- 51. DOI: 10.5505/kpd.2020.66934
- Bish, A. and Michie, S. (2010). Demographic and attitudinal determinants of protective behaviours during a pandemic: A review. *British Journal of Health Psychology*. 15(4). 797–824. <https://doi.org/10.1348/135910710X485826>
- Buçakcı M.G., Günhan İ.S., Kahraman E. Ö.(2021). Koronavirüse karşı koruyucu önlemleri uygulamada psikolojik faktörlerin etkisinin incelenmesi (*Klinik Psikiyatri Dergisi*. 24. 359-367 DOI: 10.5505/kpd.2021.47855.
- Blagov, P.S. (2020). Adaptive and dark personality traits in the COVID-19 pandemic: Predicting health-behavior endorsement and the appeal of public-health messages. *Social Psychological and Personality Science*. 12(5). 697-707. <https://doi.org/10.1177/1948550620936439>
- Card, K.G.(2022). Collectivism, individualism and COVID-19 prevention: a cross sectional study of personality, culture and behavior among Canadians. *Health Psychology and Behavioral Medicine*. 10(1).415-438. DOI:10.1080/21642850.2022.2069571
- Çelebi, G. Y. (2020). Covid 19 Salgınına İlişkin Tepkilerin Psikolojik Sağlamlık Açısından İncelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*. (8). 471-483. <https://doi.org/10.21733/ibad.737406>.

- Demircioğlu, Z. (2015). İletişim S¼recinde Amaç ve Niyeti Farklılaştıran Egemen Bir Öge Olarak Maske. Atat¼rk niversitesi İletişim Fak¼ltesi Dergisi. 8 (1). 157-182.
- Duong M.C., Nguyen H.T. and Duong B.T. (2020). A Cross-Sectional Study of Knowledge, Attitude, and Practice Towards Face Mask Use Amid the COVID-19 Pandemic Amongst University Students in Vietnam. *Journal of community health*, 46(5), 975–981. <https://doi.org/10.1007/s10900-021-00981-6>
- Erkan, . (2019). Lacan'da öznenin Kurulumu ve tekinin İnşası: Psikanaliz ve Oryantalizm. *Electronic Turkish Studies*, 14(3). 1425-1440. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.22741>
- Erkuş, A., ve Tabak, A. (2009). Beş Faktör Kişilik zelliklerinin Çalışanların Çatışma Yönetim Tarzlarına Etkisi: Savunma Sanayiinde Bir Araştırma. *Atat¼rk niversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 23(2). 214-241. Erişim Adresi: <https://dergipark.org>
- Ertay,A., Kağan,G., Akçi,Y. ve Zelka,M.(2021). T¼rk Toplumunun COVID-19'a İlişkin Bilgi, Tutum Ve Uygulamaları .*Ekev Akademi Dergisi*. 25 (86). 1-20.
- Guzek, D., Skolmowska, D. and Głabka, D. (2020). Analysis of Gender-Dependent Personal Protective Behaviors in a National Sample: Polish Adolescents' COVID-19 Experience (PLACE-19) Study. *Int J Environ Res Public Health*. 17(16). 5770. doi: 10.3390/ijerph17165770.
- Harrant V, Vaillant N. (2008). Are women less risk averse than men? The effect of impending death on risk-taking behavior. *Evol Hum Behav*. 29(6).396-400. · DOI: 10.1016/j.evolhumbehav.2008.05.003
- Kamate, S. K., Agrawal, A., Chaudhary, H., Singh, K., Mishra, P. and Asawa, K. (2010). Public knowledge, attitude and behavioural changes in an Indian population during the Influenza A (H1N1) outbreak. *Journal of Infection in Developing Countries*. 4(1). 7–14. <https://doi.org/10.3855/jidc.501>

- Karbuş,Ö., Engin,B.N., Gülaydın,N.A., Çiçek,Y., Gökçe,E., Okay,İ.,... Öztürk,M.(2021). Zorluklarına Rağmen Alışabildik Mi? COVID-19 Pandemisinde Maske Kullanım Alışkanlıkları ve Kullanım Zorlukları. J.Contemp Med; 11(4). 565-569. DOI:10.16899/jcm.936729
- Kaya,İ. (2020). Maskeyle Varolmak ve Bir Biyopolitika Pratiği Olarak Tıbbın Maskesi. marife dini araştırmalar dergisi Turkish Journal of Religious Studies. 20(2). 593-613. <https://doi.org/10.33420/marife.809997>
- Kılıç,M., Uslukılıç,G. ve Ok,Ş. (2021). Covid- 19 pandemisi evde kal uygulaması: Toplumun tutum ve davranışları. COVID-19 Pandemisi İçin Evde Kalma İzolasyonu: Toplumun Tutum ve Davranışı. Bozok Tıp Dergisi , 11 (1) , 63-76 . Erişim Adresi: <https://dergipark.org>
- Kocabaş, H., İlhan, M.A., Akoğlu, Ö., Sarıkaya, R., Altınsoy, Y. ve Gür, K. (2021). Pandemi sürecinde hemşirelik öğrencileri ve yakınlarının maske kullanım davranışları; Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 3(2): 79-95 Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/jphn/issue/63569/881098>
- Korkmaz, S., Bıyık, E., Demiralp, G. (2020) COVID-19 Salgınından Korunmada Sağlık Çalışanlarında Kişisel Koruyucu Ekipman Kullanımı: Sağlık İnanç Modeli Uygulaması. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(1), 1-16. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1405345>
- Larebo ,Y.M. and Abame,D.E. (2021). Knowledge, attitudes, and practices of face mask utilization and associated factors in COVID-19 pandemic among Wachemo University Students, Southern Ethiopia: A cross-sectional study . Plos One. 16(9). 1-17. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0257609>
- Lai, J., Ma, S., Wang, Y., Cai, Z., Hu, J., Wei, N.,... Hu, S. (2020). Factors associated with mental health outcomes among health care workers exposed to coronavirus disease 2019. JAMA Network Open. 3(3). 1–12. <https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2020.3976>

- Lunn, P., Belton, C., Lavin, C., McGowan, F., Timmons, S. and Robertson, D. (2020). Using Behavioral Science to help fight the Coronavirus Journal of Behavioral Public Administration. 3 (1). 1-15. <https://doi.org/10.30636/jbpa.31.147>.
- Meo, S. A., Alqahtani,S.A., Aljedaie, G.M., Binmeather,F.S., AlRasheed,R.A., and Albarrak, R.A. (2022). Face Masks Use and Its Role in Restraining the Spread of COVID-19 Pandemic in Saudi Arabia: Knowledge, Attitude, and Practices Based Cross-Sectional Study. Front. Public Health, 24 (9). 1-8. 818520. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.818520>
- Öğünç, N.E ve Eren,N. (2012). Borderline Kişilik Bozukluğu Gösteren Hastalarda Psikodinamik Grup Psikoterapi Sürecinin Nesne İlişkileri Üzerine Etkileri . Psikiyatri Hemşireliği Dergisi. 3(1). 30-37. Doi: 10.5505/phd.2012.20591
- Özkan, S., Tüzün, H., Dikmen, A. U. ve İlhan, M. N. (2020). Salgınlarda Toplum Davranışı ve Sağlık Okuryazarlığı, Biotechnology and Strategic Health Research Dergisi, 4, 105-110
- Öztürk, G. (2021). COVID-19 Salgınına Yönelik Koruyucu Sağlık Davranışlarının Kişilik Yapıları ve Savunma Mekanizmaları Üzerinden Değerlendirilmesi. Social Sciences Research Journal, 10 (3), 564-579.
- Pulat, F. (2019). Aktarım Odaklı Psikoterapinin Borderline Patolojilere Bakışı. Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi. 2(3). 117-130. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/bpd/issue/42091/506449>
- Raude, J. and Setbon, M., (2009). Lay perception of the influenza threat. European Journal of Epidemiology, 7, 339-342. DOI: 10.1007/s10654-009-9351-x
- Sagstetter,S., Ohse,L. and Kampe,L. (2021). Three Dimensional Approaches to Personality Disorders: a Review on Personality Functioning, Personality Structure, and Personality Organization. Current psychiatry reports. 23(7). 45. <https://doi.org/10.1007/s11920-021-01250-y>

- Salerno L., Craxi L., Amodio E. and Lo Coco G.(2021). Factors affecting hesitancy to mRNA and viral vector COVID-19 vaccines among college students in Italy. *Vaccines*. 9(8). 927. <https://doi.org/10.3390/vaccines9080927>
- Shook, N., Sevi, B., Lee, J., Fitzgerald, H. N., and Oosterhoff, B. (2020). Who's Listening? Predictors of Concern about COVID-19 and Preventative Health Behaviors.13(1). <https://doi.org/10.31234/osf.io/c9rfg>
- Tan, M., Wang, Y., Luo, L. and Hu, J. (2021). How the public used face masks in China during the coronavirus disease pandemic: A survey study. *International journal of nursing studies*. 115. 103853. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2020.103853>
- Tang, C. S. K., and Wong, C. Y. (2004). Factors influencing the wearing of facemasks to prevent the severe acute respiratory syndrome among adult Chinese in Hong Kong. *Preventive Medicine*. 39(6). 1187–1193. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2004.04.032>
- Taymur,İ. ve Türkçapar,H.M. (2012). Kişilik: Tanımı, Sınıflaması ve Değerlendirmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 4(2). 154-177 <https://doi.org/10.5455/cap.20120410>
- Tuzgöl, K. (2018). Lacanyen Psikanalitik Kuram ve Öznenin Konumu. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 1(1), 41-53. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/bpd/issue/31051/372896>
- Uluç, S., Tüzün, Z., Haselden, M. ve Erbaş, S. P. (2015). Bell nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeğinin (borrtı) Türkçe 'ye uyarlama çalışması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 18(4), 112-123. Erişim Adresi: <https://klinikpsikiyatri.org>
- Van, D., McLaws, M. L., Crimmins, J., MacIntyre, C. R., and Seale, H. (2010). University life and pandemic influenza: attitudes and intended behaviour of staff and students towards pandemic (H1N1). *BMC Public Health*. 10(1). 130. DOI: <https://doi.org/10.1186/1471-2458-10-130>

- Yılmaz,N.K. (2020). Pandemi Karşısında ‘Maske’ Takan İnsan . Tabula Rasa Felsefe ve Teoloji Dergisi.34. 35-52. Erişim adresi: [dergipark.org.tr/ en/pub/ tabula/ issue/ 60521/888983](http://dergipark.org.tr/en/pub/tabula/issue/60521/888983)
- Yılmaz, N., Gençöz, T. ve Ak, M. (2017). Savunma biçimleri testinin psikometrik özellikleri: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. Türk Psikiyatri Dergisi, 18 (3), 244-253.
- Yurduşen İ. ve Yurduşen S. (2017). Arzu Karmaşası. AYNA Klinik Psikoloji Dergisi. 4 (3). 11-23 . DOI: 10.31682/ayna.470715
- Yıldırım,C., Gökçe, G. ve Yüksel, S. (2021). Kişilik Organizasyonları Envanteri'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Ulakbilge. 56(1) . 1–19. DOI: doi: 10.7816/ulakbilge-09-56-01
- Zhong, B., Luo, W., Li, H., Zhang, Q., Liu, X., Li, W. and Li, Y. (2020). Knowledge, attitudes, and practices towards COVID-19 among Chinese residents during the rapid rise period of the COVID-19 outbreak: A quick online cross-sectional survey. International Journal of Biological Sciences. 16(10). 1745-1752. doi: 10.7150/ijbs.45221.

Web Sayfaları

- Derin Tarih.(2020). Maskeler Ve İletler. <https://www.derintarih.com/esyaninkalbi/maskeler-ve-iletler>. (Erişim tarihi: 05/2022).
- Habip, B. (2009). Manik-Depresif Psikozlar ve Nesneyle Kurulan İlk İlişkiler. İstanbul. Erişim Adresi: www.psikesitanbul.org
- Tarih Dergisi. (2020). Yüzünü Örtmeyen Toprakla Örtüldü. <https://tarihdergi.com/yuzunu-ortmeyen-toprakla-ortuldu/> (Erişim tarihi: 09/05/2022)
- Türk Dil Kurumu. (2022).Maske. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 05/2022)
- Tübitak.(2021).Cerrahi Maskenin İcadı. <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/cerrahi-maskenin-icadi>. (Erişim tarihi: 11/05/2022)

Şahin, D. (2009). Kişilik Bozuklukları. Erişim adresi: [https://www.tavsiyeediyorum.com / makale_3940.htm](https://www.tavsiyeediyorum.com/makale_3940.htm). (Erişim tarihi: 09/05/ 2022).

T.C.Sağlık Bakanlığı.(2022). COVID-19 Bilgilendirme Platformu COVID-19 Nedir? İnternet Adresi: <https://COVID19.saglik.gov.tr/TR-66300/COVID-19-nedir-.html>. (Erişim tarihi: 12/05/2022)

T.C. Sağlık Bakanlığı.(2020).Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. COVID-19 (SARS-COV-Enfeksiyonu) Genel Bilgiler, Epidemoloji ve Tanı. İnternet Adresi: <https://COVID19.saglik.gov.tr/Eklenti/39551/0/COVID19rehberigenelbilgilerpidemiyolojivetanipdf.pdf>. (Erişim tarihi: 08/05/ 2022).

WHO (2021). Coronavirus disease (COVID-19): Advice for Public. İnternet Adresi : <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public>. (Erişim tarihi: 08/05/ 2022)

WHO (2021). “WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard”, World Health Organization, <https://COVID19.who.int>. (Erişim Tarihi: 08.05.2022).

Tezler

Epözdemir ,H. (2014). Seri Evlilik Yapan Bireylerin İlk Ve İkinci Evliliğini Yapmış Bireyler İle Nesne İlişkileri, Yansıtmacı Özdeşleşim, Savunma Mekanizmalarının Düzeyi, Psikolojik Belirtiler Ve İlişki Doyumu Açısından Karşılaştırılması: Nesne İlişkileri Çift Terapisi Modeli Çerçevesinde Bir İnceleme. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.

8. EKLER

EK -1 ARAŞTIRMAYA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Değerli Katılımcı;

Bu araştırma Psikoloji bölümü Yüksek Lisans öğrencisi Psikolog Derya Akgül Köroğlu tarafından, Psikoloji bölümü Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Mehmet Yumru danışmanlığında yüksek lisans tez çalışması kapsamında yürütülmektedir. Araştırmanın amacı maske takma yada takmama davranışının psikodinamik açıdan ele alınmasını konu edinmektedir. Araştırma sürecinde sizden beklenen, ekran da karşınıza gelecek olan her soruyu tek tek okuyarak, size uygun yanıtları vermenizdir. Çalışmada yer alan soruların doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Bu yüzden, sorulara samimi yanıtlar vermeniz çalışmamız açısından çok önemlidir. Çalışma toplamda 10-15 dakika sürecektir. Araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Ankette sizden kimlik bilgileri istenmemektedir. Cevaplarınız tamamıyla gizli tutulacak, sadece araştırmacılar tarafından toplu olarak değerlendirilecektir.

Çalışmaya katılmama veya istediğiniz zaman çalışmayı bırakma hakkına sahipsiniz. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Katılımcının Beyanı

Yukarıdaki bilgileri okudum ve bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum. Çalışmayı istediğim zaman yarıda kesip bırakabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayınlarda kullanılmasını kabul ediyorum.

Eğer araştırma hakkında daha fazla bilgi edinmek isterseniz e-posta adresine mail atabilirsiniz.

EK-2 DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1. Yaşınız: _____
2. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
3. Eğitim Düzeyiniz:
() Okur-yazar
() İlkokul mezunu
() Ortaokul mezunu
() Lise mezunu
() Yüksek okul mezunu
() Üniversite mezunu
() Yüksek lisans ve Doktora mezunu
4. Medeni haliniz: Bekar _____ Evli _____
5. Aylık Gelir Durumunuz:
() 0 - 3000 TL
() 3000 – 5000 TL
() 5000 – 10000 TL
() 10000 TL ve üzeri
6. Tanı Aldığınız Herhangi Bir Psikiyatrik Rahatsızlığınız var mı ? Var ise yazınız. Var _____ Yok _____
Var ise; _____

7. Kronik bir rahatsızlığınız var mı?

Var_____ Yok_____

Var ise ; _____

8. COVID 19 tanısı alan bir yakınınız/ tanıdığınız oldu mu?

Evet _____ Hayır _____

9. COVID 19 nedeniyle bir yakınınızı/ tanıdığınızı kaybettiğiniz oldu mu ?

Evet _____ Hayır _____

10. Yaşamakta olduğunuz evde COVID-19 için risk grubunda bulunan biri var mı?

Evet _____ Hayır _____

EK-3: MASKE KULLANIM TUTUMLARI FORMU:

1. Pandemi (salgın) sürecinde dışarıya çıktığımızda maske kullanıyor musunuz?

Evet _____ Hayır _____

2. Pandemi (salgın) sürecinde gün içerisinde maske değişikliği yapıyor musunuz?

Evet _____ Hayır _____

3. Pandemi (salgın) sürecinde çift maske kullanıyor musunuz?

Evet _____ Hayır _____

4. Pandemi (salgın) sürecinde maskeye dokunduysanız ellerinizi dezenfekte ediyor musunuz?

Evet _____ Hayır _____

5. Pandemi (salgın) sürecinde maske takmayan insanları uyarma hissiniz oluyor mu?

Evet _____ Hayır _____

6. Pandemi (salgın) sürecinde kendinizi maske takmak zorunda hissediyor musunuz?

Evet _____ Hayır _____

7. Pandemi (salgın) sürecinde maskelerin koruyucu olduğuna inanıyor musunuz?

Evet _____ Hayır _____

EK-4 KİŞİLİK ORGANİZASYONLARI ENVANTERİ – KOREN (IPO-TR)

Yönerge: Bu envantere insanların hayatları boyunca sergilediği çeşitli tutum, duygu ve davranışlar ile ilgili ifadeler vardır. Lütfen aşağıdaki tüm yönergeleri dikkatle okuyun ve size uygun şekilde tamamlayın. Bu envanteri tamamlamak için uzman olmanız gerekmemektedir. Bu envanter, her bir soruyu olabildiğince dürüstçe ve içtenlikle yanıtlarsanız amacına ulaşacaktır.

Tutum, duygu ve davranışlarınızla ilgili olabildiğince açık şekilde bilgi verin lütfen. Kendinizi ve deneyimlerinizi düşünürken, sadece alkol ya da ilaç etkisi altında sergilemiş olabileceğiniz tutum, duygu ya da davranışları dikkate almayın.

1	2	3	4	5
Doğru	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her Zaman
Değil	Doğru	Doğru	Doğru	Doğru

Kişilik Organizasyonları Envanteri						
1.	İnsanları üzen şeyler yaptığımı; ancak bunların insanları neden üzdüğünü anlayamadığımı fark ederim.	1	2	3	4	5
2.	Bir şeyi sadece gerçek olarak algılamayı mı istiyorum yoksa o şey sahiden gerçek mi söyleyemem.	1	2	3	4	5
3.	Kaygılıyken ya da aklım karışık olduğunda, dış dünyadaki şeyler de bana anlamsız gelir.	1	2	3	4	5
4.	Çevremdeki her şey belirsizleştiyse ve karıştıysa iç dünyam da belirsiz ve karışık bir hal alır.	1	2	3	4	5

5.	Yakın bir ilişki içindeyken benlik duygumu yitirmekten korkarım	1	2	3	4	5
6.	İnsanlar beni başarılı bulduğunda çok mutlu, başarısız bulduğunda ise mahvolmuş hissedirim.	1	2	3	4	5
7.	Sıcakkanlı ve fedakâr olmak ile soğuk ve ilgisiz biri olmak arasında gidip gelirim.	1	2	3	4	5
8.	İşte ya da okuldaki halime kıyasla evde daha farklı bir kişiymişim gibi hissedirim.	1	2	3	4	5
9.	İnsanlar hayran olduğum kişilerin eksik yönlerini görmekte zorluk çektığimi söyler.	1	2	3	4	5
10.	Duyduğum bir sesin ya da gördüğüm bir şeyin hayal dünyamın ürünü olup olmadığından emin olamam.	1	2	3	4	5
11.	Her nasılsa, insanlarla ilişkilerimi nasıl yürüteceğimi asla tam olarak bilemem.	1	2	3	4	5
12.	Benim için önemli olan insanların benimle ilgili duygu ve düşünceleri aniden değişecek diye korkarım.	1	2	3	4	5
13.	İnsanlar bana o kadar çok ihanet eder ve düşman olur ki, insanlara güvenmekte zorluk çekerim.	1	2	3	4	5
14.	Bir hevesle hobiler ve ilgi alanlarına yönelip sonra onlardan kolaylıkla vazgeçerim.	1	2	3	4	5

15.	İnsanlar bana, ya sevgiye boğarak ya da terk ederek karşılık verme eğilimindedir.	1	2	3	4	5
16.	Kendimi, farklı zamanlarda tamamen farklı huyları olabilen bir insan olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
17.	Mantıklı bir açıklaması olmayan şeyler duyduğum veya gördüğüm olur.	1	2	3	4	5
18.	Bazı fiziksel duyular bedenimde gerçekten var mı yoksa hayal ürünü mü söyleyemem.	1	2	3	4	5

19.	Yanıldığım sonradan ortaya çıksa bile, insanlara taparcasına hayranlık duymaya devam ederim.	1	2	3	4	5
20.	Bir şeyi sadece gerçek olarak algılamayı mı istiyorum yoksa o şey sahiden gerçek mi söyleyemem.	1	2	3	4	5
21.	Gerçekte var olmayan şeyleri gördüğüm olur.	1	2	3	4	5
22.	Güvende hissedebilmem için birisine hayranlık duymam gerekir.	1	2	3	4	5
23.	Beni iyi tanıyan kişiler bile nasıl davranacağımı tahmin edemez.	1	2	3	4	5
24.	Beni çok iyi tanıyan insanlar da dahil olmak üzere, insanların benimle ilgili düşüncelerinden emin olmam zordur.	1	2	3	4	5
25.	Hiç kimsenin göremeyeceği ya da duyamayacağı şeyleri görebilirim ya da duyabilirim.	1	2	3	4	5
26.	Kendimi, neredeyse bir başkasıymışım, tanıdığım (arkadaş, akraba gibi) hatta tanımadığım birisiymişim gibi hissedirim.	1	2	3	4	5
27.	Hiç kimsenin anlayamayacağı ya da bilemeyeceği şeyleri anlarım ya da bilirim.	1	2	3	4	5
28.	Davranışlarımdaki değişimlere bir anlam veremem.	1	2	3	4	5
29.	Başkalarının gerçekte var olmadığını iddia ettiği şeylerin seslerini duyduğum olur.	1	2	3	4	5
30.	Duygularımı aşırı uçlarda, ya çok mutlu olarak ya da derin bir kederle yaşama eğilimindeyim.	1	2	3	4	5
31.	Gördüğüm şeylerin, onlara yakından baktığımda, başka şeylere dönüştüklerini düşünürüm.	1	2	3	4	5

EK -5 ETİK KURUL İZİNİ

T.C.
ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Karar No: 2021/19	SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU KARARLARI	Karar Tarihi:18.10.2021
-------------------	--	-------------------------

Antalya Bilim Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Prof. Dr. Ömer TURUNÇ'un başkanlığında toplandı. Yapılan toplantıda aşağıdaki kararlar alındı.

1. Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Derya AKGÜL KÖROĞLU tarafından Etik Kurulumuza sunulan "**Maske Takma Takmama Gerçeğinin Psikodinamik Tanı Açısından Ele Alınması**" başlıklı çalışmada kullanılacak ölçme aracının fikri, hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvurucaya ait olmak üzere, Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'ne uygun olduğunun kabulü ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına, sonucun Derya AKGÜL KÖROĞLU'na bildirilmek üzere Rektörlük Makamına arzına katılanların oybirliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Ömer TURUNÇ
Etik Kurul Başkanı

Prof. Dr. Yusuf Mehmet ÖRNEK
Etik Kurul Başkan Yardımcısı

KATILMADI
Prof. Dr. İbrahim Sani MERT
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Mesut UYAR
Etik Kurul Üyesi

KATILMADI
Prof. Dr. Mehmet YUMRU
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Fatma Bike KOCAOĞLU
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. A. Nizamettin AKTAY
Etik Kurul Üyesi

EK -6 ÖLÇEK KULLANIM İZİNİ

ben 16 Haz
alıcı: cerangokce v

Hocam merhaba Ben psikolog Derya Akgül Köroğlu. Tez çalışmamda Kişilik Organizasyonu Envanterini kullanmak istiyorum. Ölçeğe ulaşmam konusunda yardımcı olabilir misiniz? İyi çalışmalar

Gokce Ceran 16 Haz
alıcı: ben v

Derya Hanım merhaba,
Ben sizin ilk mailinize dönüş yapmayı unutmşum gecikme için kusura bakmayın Ekte ölçeği gönderiyorum. Ölçek makalesine ilgili linkten ulaşabilirsiniz.
Çalışma sonuçlarınızdan haberdar ederseniz çok memnun olurum
İyi çalışmalar
Gökçe

İlgili link: <https://ulakbilge.com/makale/pdf/1608715855.pdf>

9. ÖZGEÇMİŞ

2000 - 2004 Uludağ Üniversitesi Psikoloji Bölümü ilk mezunlarındım. Lisans eğitimim içerisinde hocalarımın sürdürmüş olduğu Çocuklar için Nöropsikolojik test bataryası standardizasyon çalışmasına dahil olup 2 sene gönüllü olarak okullarda uygulamalar yaptım. Ayrıca lisans tez konumda bu data üzerinden Dikkat ve Belleğin ilişkisi idi. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi yetişkin ve çocuk kliniklerinde stajımı tamamladım. Meslek hayatıma 2004 yılında Bursa Emniyet Müdürlüğü bünyesinde Rehberlik ve Danışma Merkezinde çalışarak başladım. Daha sonra Bursa Zübeyde Hanım Doğumevi ve ardından 2007 yılından beri de Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çocuk - yetişkin poliklinikleri ve yetişkin psikiyatri kliniğinde devam ediyorum. Ayrıca 2015 yılından itibaren Nöroloji bölümünde Demans ve Epilepsi hastalarına Nöropsikolojik testler uyguladım. Ekim 2017 – Ocak 2018 tarihleri arasında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Prof. Dr. Öget Öktem Tanör Klinik Nöropsikoloji Laboratuvarı'nda Nöropsikolojik testler üzerine 3 ay daha detaylı eğitim görme şansım oldu. Eğitimim içerisinde 2 senedir süren 1 sene teorik, 1 sene süpervizyon şeklinde süren Psikodinamik terapi eğitimini tamamlamış durumdayım. Ayrıca aynı dernekten Psikanalitik Psikopatoloji Seminerlerini (12 Oturum - 6 Ay) tamamlamış bulunmaktayım.(2021-2022) Roschach ve Projektif testler derneğinden aldığım 2 sene süren Roschach testi ve TAT testinin eğitimini tamamlamak üzereyim. (2020 -)